

ΕΙΣΗΓΗΣΙΣ

τοῦ Μητροπολίτου Καισαριανῆς, Βύρωνος καὶ Ὑμηττοῦ

Δ α ν ι ἦ λ

*Προέδρου τῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς
τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαιδεύσεως
καὶ τῆς Ἐπιμορφώσεως τοῦ Ἐφημεριακοῦ Κλήρου*

ἐνώπιον τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἱερᾶς Συνόδου

τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

μέ θέμα:

«Ἀνασυγκρότησις τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαιδεύσεως»

8 Μαρτίου 2017

«Ανασυγκρότησις τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαιδεύσεως»

§Α. Ἡ μέριμνα γιὰ τὴν Ἐκκλησιαστικὴν Ἐκπαίδευσιν.

α. Ἀπὸ τίς κυριώτερες φροντίδες τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας μας ὑπῆρξε ἀπὸ τῆς συστάσεως τοῦ νεωτέρου Ἑλληνικοῦ Κράτους ἡ μέριμνα γιὰ τὴν προετοιμασία τῶν ἐπιθυμούντων νὰ ἱερωθοῦν καὶ νὰ ἀναλάβουν ἱερατικά καθήκοντα. Ὁ λειτουργὸς τῆς τοῦ Χριστοῦ Ἁγίας Ἐκκλησίας καθότι πνευματικὸς πατέρας καὶ διδάσκαλος καὶ ποιμένας ἀπαιτεῖται κατὰ τό θεῖο λόγο νὰ εἶναι «δυνατὸς ἐν ἔργῳ καὶ λόγῳ» (Λουκᾶ κδ', 19) καὶ ἰκανὸς νὰ καθοδηγῆ στὴν εὐαγγελικὴ ζωὴ καὶ τὴν εὐσέβεια τὸν λαὸ τοῦ Κυρίου, ἀλλὰ καὶ νὰ εἶναι ἕτοιμος νὰ δώσῃ λόγο «περὶ τῆς ἐν ἡμῖν ἐλπίδος» (Α' Πέτρου γ', 15) καὶ γενικῶς νὰ μαρτυρήσῃ γιὰ τίς πρὸς ἐμᾶς δωρεές καὶ τὴν χάρι τοῦ Θεοῦ.

* * * * *

β. Παραλλήλως πρὸς τὴν μέριμνα τῆς Ἱερᾶς Συνόδου γιὰ τὴν ἀπόκτηση δοκίμων ἐργατῶν τοῦ Εὐαγγελίου ἐπέδειξε ἐνδιαφέρον καὶ ἡ Ἑλληνικὴ Πολιτεία ἡ ὁποία ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ πρώτου Κυβερνήτου Ἰωάννου Καποδιστρίου τοῦ ἀρτισυστάτου τότε Κράτους τῆς Ἑλλάδος ἵδρυσεν διαφόρους τύπους σχολείων πού παρεῖχαν Ἐκκλησιαστικὴν Ἐκπαίδευσιν καὶ προπαρασκεύαζαν τοὺς μέλλοντες Ἱερεῖς.

* * * * *

γ. Ἔτσι ἡ Ἐκκλησιαστικὴ Ἐκπαίδευσιν γιὰ νὰ ἐπιδείξει τοὺς ἀναμενόμενους καρποὺς ἀπαιτεῖ τὴν συνεργασία Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας. Τὰ τῆς ἐκπαιδεύσεως κείνται ὑπὸ τὴν ἄμεση εὐθύνη τῆς Πολιτείας. Στὴν

Ἐκκλησία ὁμως ἀνήκει ἀποκλειστικῶς ἡ εὐθύνη νά ἐμπνεύσει τό ἦθος καί τό πνεῦμα πού πρέπει νά κοσμεῖ ὅσους θά ἀναλάβουν ἐκκλησιαστική διακονία. Αὐτή ἡ ἀρμοδιότητα τῆς Ἐκκλησίας καθίσταται ἐπιβεβλημένη στήν ὀργάνωση τῶν Δομῶν τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαιδεύσεως, ὅταν μάλιστα ἡ Πολιτεία διακηρύσσει, ὅτι εἶναι «οὐδετερόδησκη», δέν ἔχει δηλαδή οὐδεμία θρησκεία ἢ καί ὅτι εἶναι «ἄθεη». Εἶναι δυνατόν μιᾶ Πολιτεία χωρίς θρησκεία νά ἀναλαμβάνει μόνη της νά μορφώσῃ τούς Ἱερεῖς τῆς Ἐκκλησίας; Σ' αὐτή τήν περίπτωση τό καθῆκον τῆς Πολιτείας εἶναι νά ἐμπιστευθεῖ τήν Ἱερά Σύνοδο, ὥστε ἐκείνη ὡς διαθέτουσα τήν ἐξουσία καί ἡ Ἐκκλησία ὡς μεταδίδουσα τό πνεῦμα τῆς ἱερατικῆς διακονίας νά μεριμνήσῃ γιά τήν ἐκπαίδευση ὅσων θά γίνουν ὑπηρέτες τῶν μυστηρίων τοῦ Θεοῦ πρός μείζονα ὠφέλεια τῆς κοινωνίας.

* * * * *

δ. Ἡ Πολιτεία ἀνέλαβε νά χρηματοδοτήσῃ τήν Ἐκκλησιαστική Ἐκπαίδευση ἔναντι:

i. Τῆς περιουσίας πού δόθηκε ἀπό τήν Ἐκκλησία κατά καιρούς ἐπανειλημμένως, πού ἀνέρχεται στό ποσοστό τοῦ 98% αὐτῆς πού εἶχε ἡ Ἐκκλησία στό δημιουργηθέν Κράτος κατά τήν ἀπελευθέρωση.

ii. Τῆς φορολογίας πού ἐπιβλήθηκε στίς Ἱερές Μονές πού παρέμειναν λειτουργοῦσες στήν Ἐπικράτεια μετά τήν ἀπόφαση γιά τήν διάλυση 450 Ἱερῶν Μονῶν, τῶν ὁποίων ἡ περιουσία περιῆλθε στήν Τοπική Αὐτοδιοίκηση, καί τέλος.

iii. Τῶν δωρεῶν καί τῶν κληροδοτημάτων εὐσεβῶν φιλογενῶν πού κατατέθηκαν σέ εἰδικό λογαριασμό τοῦ Κράτους γι' αὐτό τό σκοπό.

Πέραν δ' αὐτῶν ἡ ἵδρυση Ἱερατικῶν Σχολῶν μέ δαπάνη τοῦ Κράτους θεωρήθηκε ἡθική ὑποχρέωση τοῦ ἀπελευθερωθέντος νεοπαγοῦς Κράτους ἔναντι τῆς προσφοράς καί τῶν θυσιῶν τοῦ Ἱεροῦ

Κλήρου πρὸς τὴν Κοινωνία καὶ τὴν Πατρίδα τὴν περίοδο τῆς δουλείας στοὺς Τούρκους καὶ κατὰ τὸν ἀγῶνα γιὰ τὴν ἀπελευθέρωση.

Διαβάζουμε στὴν Αἰτιολογικὴ Ἐκθεση πού δημοσιεύθηκε στὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως μέ ἡμερομηνία 20 Αὐγούστου 1856 ἐπὶ τοῦ Νομοσχεδίου περὶ συστάσεως Ἱερατικῶν Σχολείων πρὸς τὴν Βουλὴ τῶν Ἑλλήνων πού ὑπογράφει «ὁ Ὑπουργός τῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως» Χριστόπουλος, τὴν ὁμολογία πού ἀναγνωρίζει αὐτές τίς δυσίες καὶ τὴν προσφορά τοῦ Ἱεροῦ Κλήρου:

«Δέν ἀγνοεῖτε, Κύριοι, ὅτι ὁ Ἱερός ἡμῶν Κληρὸς ἐν ἡμέραις δοκιμασιῶν οὐ μόνον παρήγορος ἐγένετο εἰς τοὺς πατέρας ἡμῶν καὶ θάρσος ἐνέπνευσεν εἰς αὐτούς διὰ τῆς εἰς τὸν Θεόν ἐλπίδος, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ καιρῷ τοῦ ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας ἀγῶνος συνεκινδύνευσεν καὶ συμμετέσχεν ὅλων τῶν ἐκ τοῦ πολέμου συμφορῶν καὶ δυστυχημάτων».

* * * * *

ε. Ἡ Ἱερά Σύνοδος πάντοτε μεριμνοῦσε γιὰ τὰ Ἐκκλησιαστικά Σχολεῖα. Συνεχίζει καὶ στίς ἡμέρες μας νά μεριμνᾷ εἴτε καλύπτουσα τίς ἀνάγκες λειτουργίας τῶν Σχολείων, ὅπως στεγάσεως γραφείων, αἰθουσῶν διδασκαλίας καὶ οἰκοτροφείων, εἴτε ὑποστηρίζουσα καὶ συμβάλλουσα στὴν πνευματικὴ κατάρτιση τῶν μαθητῶν ἢ σπουδαστῶν. Μέ ὑπευθυνότητα καὶ ἐπιμέλεια θεραπεύει τίς ποικίλες ἀνάγκες γιὰ νά προκύψουν τὰ καλλίτερα ἀποτελέσματα, ὥστε νά προέλθουν ἀπὸ τὰ Ἐκκλησιαστικά Σχολεῖα Ἱερεῖς πού θά διακονήσουν τὴν Ἐκκλησία εὐεργετώντας τὴν κοινωνία.

* * * * *

§B. Η αναγκαιότητα της Ἐκκλησιαστικῆς Παιδείας

Ἡ ὑψίστη ἀποστολή τοῦ Ἱεροῦ Κλήρου καθιστᾷ ἀναγκαιοτάτη τήν πολύπλευρη μόρφωση του. Ἡ Ἐκκλησία οὐδέποτε περιφρόνησε τήν παιδεία, ἀλλά τήν προστάτευσε μέ ζήλο καί τήν τίμησε. Διακαῆς δέ ἐπιθυμία τῆς Ἐκκλησίας ἦτο πάντοτε οἱ λειτουργοί της νά εἶναι ἐκπαιδευμένοι, ὄχι μόνον κατά τήν ἐκκλησιαστική καί θεολογική, ἀλλά καί κατά τήν θύραθεν παιδεία, καί βράβευσε τούς διακριθέντες στά γράμματα λειτουργούς καί πνευματικούς Πατέρες. Ἡ ὑγιῆς συνείδηση τῆς Ἐκκλησίας, θεωρεῖ ἀναγκαιοτάτη τήν μόρφωση γιά τούς λειτουργούς Της προκειμένου νά ἀνταποκριθοῦν στήν ἱερή ἀποστολή τους στούς παρόντες ἀνατρεπτικούς καιρούς.

Ὁ πνευματικός Ποιμένας πρέπει νά ἔχει τήν κατάλληλη μόρφωση, πρὸς ὠφέλεια πάντων τῶν πιστῶν, καί μέ τήν μόρφωση καί τό κῦρος του νά ἐμπνέει τόν σεβασμό καί τήν ἐμπιστοσύνη στόν ἑαυτό του καί στήν ἀποστολή πού ἐπιτελεῖ. Ἐάν εἶναι ἀπαιδευτος, κινδυνεύει νά ἐξευτελισθεῖ καί μάλιστα σήμερον, ὅποτε ἡ κοινωνία περιλαμβάνει πολλούς ἡμιμαθεῖς καί ἀλαζόνες, περιφρονητές τῆς πίστεως καί τῆς Ἐκκλησίας καί ἐμπαῖκτες τοῦ Ἱεροῦ Κλήρου, πού παραπλανοῦν καί παρασύρουν πολλούς ἀφελεῖς. Ὁ πνευματικός Ποιμένας πρέπει νά εἶναι σέ θέση νά διαλέγεται μέ αὐτούς μαρτυρώντας τήν ἀλήθεια τῆς Ἐκκλησίας καί «περί τῆς ἐν ἡμῖν ἐλπίδος» (Α΄ Πέτρου γ', 15) στηρίζοντας τούς πιστούς στήν ὀρθή πίστη. Στήν ἐποχή μας, ὅποτε ἡ μόρφωση γενικεύθηκε καί οἱ ἀπαιτήσεις τῆς κοινωνίας εἶναι μεγάλες, θά ἦτο μεγάλη ἀδικία καί ἐξευτελισμός, νά ὑστεροῦν μεταξύ ὄλων τῶν δημοσίων λειτουργῶν οἱ Κληρικοί. Περιττόν νά προστεθεῖ, ὅτι σέ ἄλλα ἔθνη ὁ Κληρικός λαμβάνει πολύ μεγαλύτερη μόρφωση ἢ ὅσον παρ'

ἡμῖν. Εὐτυχῶς ὅτι μεταπολεμικῶς τό Κράτος κατανοῆσαν τήν μεγάλη ἀξία μορφωμένου Κλήρου, ἵδρυσε Ἐκκλησιαστικές Σχολές καί Ἐκκλησιαστικά Φροντιστήρια.

Ὁ Κληρικός σήμερα πρέπει νά εἶναι ἀρκούντως μορφωμένος, ὄχι μόνον εἰδικῶς στά τῆς θρησκείας, ἀλλά καί σέ γενικές γνώσεις. Καί ἡ μέν εἰδική μόρφωση εἶναι θεολογική, θρησκευτική καί ἐκκλησιαστική. Στίς γενικές γνώσεις περιλαμβάνεται ἡ φιλολογική, ἡ ἱστορική, ἡ κοινωνική κ.λπ. Μέ τήν θεολογική μόρφωση θά δύναται νά διδάσκει καλῶς τά θεία λόγια τῶν Γραφῶν, θά τηρεῖ καί ἐρμηνεύει τίς παραδόσεις, θά λύει ἀπορίες, θά ἀποκρούει τίς πλάνες, κακοδοξίες καί αἵρέσεις καί θά ἐκφράζει τό πραγματικό πνεῦμα τοῦ εὐαγγελίου, ὥστε τό ποιμνιόν του νά ἔχει ἐμπιστοσύνη στούς λόγους του καί νά μή ἀμφιβάλλει στά διδασκόμενα ἀπ' αὐτόν. Οἱ μεγαλύτεροι Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας ἦσαν τελείως γνώστες τῆς θεολογίας. Αὐτῶν τά συγγράμματα δεόν νά μελετᾶ καί τό παράδειγμά τους νά ἀκολουθεῖ ὁ πνευματικός Ποιμένας. Μέ τήν θρησκευτική μόρφωση θά γίνεῖ πρωτοπόρος καί ὁδηγός στήν κατά Χριστόν ζωή καί θά μεταδώσει αὐτή καί στό ποιμνιό του, ἐφαρμόζοντας στόν βίο του ὅ,τι διδάσκει (Ματθαίου κγ' 3) κατά τήν προτροπή τοῦ ἀποστόλου Παύλου «τύπος γίνου τῶν πιστῶν ἐν λόγῳ, ἐν ἀναστροφῇ, ἐν ἀγάπῃ, ἐν πνεύματι, ἐν πίστει, ἐν ἀγνείᾳ» (Πρός Τιμόθεον Α', δ', 12) καί δεικνύων τήν ἀγάπη του ὑπέρ τοῦ ποιμνίου του κατά τό πρότυπο τοῦ καλοῦ Ποιμένα πού θυσιάζει τήν ζωή του γιά τό ποιμνιό του (Ἰωάννου ι', 11)

Ἡ ἐκκλησιαστική μόρφωση θά τόν βοηθήσει στήν καλή ἐκτέλεση τῶν ἱερατικῶν καθηκόντων του, ἐφ' ὅσον θά γνωρίζει καλῶς τήν τυπική διάταξη τῶν Ἱερῶν Ἀκολουθιῶν ὥστε ἡ θεία λατρεία νά

τελειται «εὐαρέστως τῷ Θεῷ μετὰ αἰδοῦς καὶ εὐλαβείας» (Πρὸς Ἑβραίους
ιβ', 28) καὶ «εὐσχημόνως καὶ κατὰ τάξιν» (Πρὸς Κορινθίους Α' ιδ', 40)

Ἄλλὰ καὶ γενικὴ μόρφωση πρέπει νὰ ἔχει ἱκανή. Φιλολογικῶς
νὰ ἔχει καλὴ γνώση τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης καὶ φιλολογίας, ὥστε
ὁμιλῶντας καὶ γράφοντας νὰ χειρίζεται ὀρθῶς τὸν λόγο, καὶ νὰ
κατανοεῖ τὰ ἀρχαῖα κείμενα. Φιλοσοφικῶς νὰ γνωρίζει τίς διαφορὲς
θεωρίες καὶ νὰ ἀποκρούει τίς πλάνες. Σ' αὐτὸ θὰ τὸν βοηθήσει καὶ ἡ
γενικώτερη μόρφωση, μὲ τὴν γνώση τῆς ὁποίας θὰ δύναται νὰ συζητεῖ
μὲ ἐπιστήμονες καὶ νὰ ὑποστηρίξει τίς χριστιανικὲς ἀλήθειες, ὅταν
καταπολεμοῦνται.

Τέλος ἐπειδὴ ὁ Κληρικὸς εἶναι ὁ πνευματικὸς ὁδηγὸς τῶν
πιστῶν, πρέπει νὰ ἔχει καὶ κοινωνικὴ μόρφωση. Ἡ Ἐκκλησία, γιὰ νὰ
δρᾷ ἀποτελεσματικὰ, πρέπει μὲ τὰ στελέχη Τῆς νὰ ἡγεῖται τῆς
κοινωνίας.

* * * * *

§Γ. Η ιστορική εξέλιξη της Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαιδεύσεως

α'. Ἡ πλήρης καί τελεία μόρφωση τῶν λειτουργῶν τῆς Ἐκκλησίας ἄρχισε εὐθύς ἀπό τῆς πρώτης ἐμφάνισεως τοῦ Χριστιανισμοῦ, διότι τήν ἐπέβαλλαν ἡ ἀνάγκη τοῦ κηρύγματος γιά τήν μαθήτευση στήν νέα πίστη καί ζωή, ἡ καταπολέμηση τῶν αἵρέσεων καί κακοδοξιῶν, πού ἐμφανίσθηκαν πολύ ἔνωρίς, ἀπό τόν Α' αἰῶνα καί ἡ ἀπολογητική ὑπέρ τῶν Χριστιανῶν ἐνώπιον τῶν εἰδωλολατρῶν. Καί κατ' ἀρχάς ἡ μύηση καί ἡ διδασκαλία τῆς νέας πίστεως γινόταν ἀπό τούς Ἀποστόλους καί τούς μαθητές τους, ὅπως καί ἀπό λογίους χριστιανούς διδασκάλους, ὅπως οἱ Ἀπόστολοι Παῦλος καί Ἰωάννης, ὁ λόγιος Ἀπολλῶ, οἱ μαθητές τῶν Ἀποστόλων Βαρνάβας, Πολύκαρπος, Ἰγνάτιος καί ἄλλοι. Οἱ πρῶτοι ἐκεῖνοι διδάσκαλοι καί λειτουργοί τῆς Ἐκκλησίας, αὐτοδίδακτοι ἢ ἀλληλοδίδακτοι, καταρτισμένοι, ἐνεπνέοντο ἀπό ἱερό ἐνθουσιασμό καί ζῆλο ἱεραποστολικό.

β'. Ἀργότερα, ἀπό τό τέλος τοῦ Β' αἰῶνος, γιά τήν μόρφωση τῶν Κληρικῶν χρησίμευαν αἱ Κατηχητικῆς Σχολές, πού ἰδρύθηκαν τό πρῶτον γιά τήν διδασκαλία τῶν προσηλύτων στά τῆς χριστιανικῆς Ἐκκλησίας πρό τοῦ Βαπτίσματος. Αὐτές ἀπέβησαν κατόπιν Σχολεῖα κατηχητῶν, στά ὅποια μορφωνόντουσαν θεολόγοι ἀπολογητές τῆς νέας θρησκείας, Κληρικοί καί Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας. Γι' αὐτό στίς Σχολές αὐτές ἐκτός τῆς θρησκευτικῆς διδασκαλίας, ἐδιδάσκοντο καί οἱ γνωστές ἐπιστήμες, ρητορική, φιλοσοφία, γραμματική, μαθηματικά, φυσικά καί ἀστρονομία, καί κατέστησαν ἀληθινά

Πανεπιστήμια. Πρώτη τέτοια Σχολή είναι ή τής Ἀλεξανδρείας, επί Πανταίνου (186), τοῦ ὁποίου διάδοχοι ὑπῆρξαν Κλήμης ὁ Ἀλεξανδρεὺς καί ὁ πολὺς Ὁριγένης (251). Πλήν αὐτῆς ιδρύθηκαν ἀργότερα καί ἄλλες τέτοιες, ὅπως ή τής Ἀντιοχείας, Καισαρείας τῆς Παλαιστίνης, Ἱεροσολύμων, Ἐδέσσης τῆς Συρίας, Νισίβεως καί λοιπές.

γ'. Πολλοί ὅμως ἀπό τοὺς Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας μορφώθηκαν σέ ἐθνικά σχολεῖα τῶν ρητόρων καί ἰδίως στό τῆς Ἀθήνας. Στήν Ἀθήνα σπούδασαν οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας Μέγας Βασίλειος καί Γρηγόριος ὁ Θεολόγος. Ἀλλά καί ὁ Χρυσόστομος στό ἐθνικό σχολεῖο σπούδασε. Κατά τόν Ε' καί ΣΤ' αἰῶνα οἱ πρὸς μόρφωση τοῦ Κλήρου πρώην Κατηχητικές καί μετέπειτα ἐξελιχθεῖσες Θεολογικές Σχολές τῆς Ἀλεξανδρείας, Καισαρείας Παλαιστίνης, Ἀντιοχείας, Ἐδέσσης Συρίας καί Νισίβεως ἔνεκα πολιτικῶν καί ἐκκλησιαστικῶν ἀνωμαλιῶν ἐξαφανίσθηκαν καί ἔκτοτε οἱ Κληρικοί ἦσαν συνήθως αὐτοδίδακτοι ἢ ἐξεπαιδεύοντο ἰδιωτικῶς παρ' ἄλλων λογίων Κληρικῶν καί μάλιστα σέ Μονές. Μερικοὶ λάμβαναν γενική μόρφωση στίς δημόσιες Σχολές Ἀθηνῶν, Ἀλεξανδρείας, Ἀντιοχείας καί ἄλλων πόλεων, πού ἐξαφανίσθηκαν καί αὐτές κατά τόν ΣΤ' αἰῶνα. Ἐκλείσθη δέ καί ή τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀπό τόν εἰκονομάχο αὐτοκράτορα Κωνσταντινουπόλεως Λέοντα Γ' (730). Ἡ Εἰκονομαχία ἐπέφερε κατάπτωση τῶν γραμμάτων καί ἐπομένως καί τῆς μορφώσεως τοῦ Κλήρου. Ἀπό τόν Θ' αἰῶνα ή ἀρξαμένη ἀναγέννηση τῶν γραμμάτων στήν Αὐτοκρατορία συνετέλεσε στήν ἐμφάνιση περισσοτέρων λογίων Κληρικῶν καί ἐξύψωσε τό ἐπίπεδο τῆς μορφώσεως τοῦ Κλήρου. Μετά τήν Ἄλωση ὅμως τῆς Κωνσταντινουπόλεως ή κατάπτωση τῶν γραμμάτων ὑποβάθμισε τό γενικό ἐπίπεδο τῆς μορφώσεως τοῦ

Κλήρου, ὁ δε κατώτερος Κλῆρος ἦτο ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀμαθής. Ἐκτοτε δὲν ὑπῆρχον πλέον εἰδικές Σχολές γιὰ τοὺς Κληρικούς, ἀλλ' αὐτοὶ ἐξεπαιδεύοντο στὶς ὑπάρχουσες Σχολές ὅπως οἱ λαϊκοί, ὅπου λειτουργοῦσαν. Σ' αὐτές ἡ μόρφωση ἦτο δι' ὅλους κατὰ μέγα μέρος ἐκκλησιαστική.

δ'. Κατὰ τοὺς χρόνους τῆς Τουρκοκρατίας Σχολεῖα λειτούργησαν σὲ ὀρισμένες Ἱερές Μονές (στὸν Ἄθωνα καὶ στήν Πάτμο). Πολλοὶ ὅμως Κληρικοὶ καὶ λαϊκοὶ μετέβαινον στήν Δύση καὶ σπούδαζαν στὰ ἐκεῖ Πανεπιστήμια, ἰδίως δὲ τῆς Ἰταλίας (Βολωνίας, Παταβίου, κ.λπ.) καὶ ὡς ἐκ τούτου ὑπάρχουν καὶ κατὰ τὴν σκοτεινὴ ἐκείνη ἐποχὴ λόγοι Κληρικοί, ὡς ὁ Πατριάρχης Ἱεροσολύμων Χρῦσανθος Νοταρᾶς (1663), ὁ Μητροπολίτης Ἀθηνῶν Μελέτιος (1715), ὁ Μακάριος Νοταρᾶς (1731) Μητροπολίτης Κορίνθου, ὁ Εὐγένιος Βούλγαρης (1716), Ἀρχιεπίσκοπος Σλαβονίου καὶ Χερσῶνος, Νικηφόρος Θεοτόκης (1730), Ἀρχιεπίσκοπος Σλαβονίου καὶ Χερσῶνος, Ἡλίας Μηνιάτης (1669), Ἐπίσκοπος Κερνίτζης καὶ Καλαβρύτων, ὁ Ἀρχιμανδρίτης Ἄνθιμος Γαζής (1764), ὁ Ἀρχιμανδρίτης Δανιήλ Φιλιππίδης (1758), ὁ Ἀρχιμανδρίτης Γρηγόριος Κωνσταντᾶς (1758), ὁ Μέγας Λογοθέτης (1720-25) ὁ ἀποκληθεὶς «σεβάσμιος Πατριάρχης τῶν λογίων», ὁ Ἀρχιμανδρίτης Βενιαμὴν ὁ Λέσβιος (1722), ὁ Ἀρχιμανδρίτης Ἀθανάσιος ὁ Πάριος (1762), «ὁ ἐν πᾶσιν πρωτεύων», ὁ Μοναχὸς Νικόδημος ὁ Ἁγιορείτης (1749), ὁ Ἀρχιμανδρίτης Δωρόθεος ὁ Πρώϊος (19ος αἰώνας), ὁ Μητροπολίτης Φιλαδελφείας καὶ Ἀδριανουπόλεως, ὁ Θεοδόσιος ὁ Κορυδαλεύς (1563), Μητροπολίτης Ναυπάκτου καὶ Ἄρτης, ὁ Βησσαρίων Μακρῆς (1635), Ἡγούμενος τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Λιγκιάδων τοῦ ὄρους Μιτσικέλι τῆς Ἡπείρου, ὁ

Ἀρχιμανδρίτης Μεθόδιος Ἀνδρακίτης (1660), ὁ Διάκονος Ἰώσηπος Μοισιόδαξ (1725-30), ὁ Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Σαμουήλ ὁ Χατζερής (1700), ὁ Χαλεπίου Γεράσιμος (1712) καί πολλοί ἄλλοι (Ἴδετε πλείονα ὀνόματα στό τόμο τῆς Ἡμερίδας (2009) «Ἡ συμβολή τῶν Ἑλλήνων Κληρικῶν στόν Ἑλληνικό Διαφωτισμό καί τήν ἀναγέννηση τῶν θετικῶν Ἐπιστημῶν» σελ. 24-33).

* * * * *

β'. Οἱ νεώτερες ρυθμίσεις γιά τήν ἀπόκτηση πεπαιδευμένων Κληρικῶν

Μετά τήν ἀπελευθέρωση τῆς Ἑλλάδος ἀπό τήν Τουρκοκρατία ἐλήφθη μέριμνα καί γιά τήν μόρφωση τοῦ Ἱεροῦ Κλήρου, πού τότε εὑρίσκετο σχεδόν σέ τελεία ἀμάθεια. Ἰπῆρχον βεβαίως κάποιες Ἱερατικές Σχολές, στήν Πάτμο (Πατριάδα) καί στό Ἅγιο Ὄρος (Ἀθωνιάδα), ἀλλά δέν ἦτο εὐκολος ἡ φοίτηση σ' αὐτές.

Τήν πρώτη Ἱερατική Σχολή στήν ἐλεύθερη Ἑλλάδα ἵδρυσε ὁ Ἰωάννης Καποδίστριας στήν ἐν Πόρῳ Ἱερά Μονή τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς, καλέσας αὐτή «Σχολεῖον Ἐκκλησιαστικόν». Αὐτή κατά τό διάταγμα τῆς 3 Φεβρουαρίου 1830 περιελάμβανε κατ' ἀρχάς 15 ὑποτρόφους ἡλικίας 12 - 18 ἐτῶν, πού θά ἐξέλεγε ἡ Κυβέρνηση ἀπό τόν κατάλογο τῶν ὑποψήφιων, πού θά ὑπέβαλλαν οἱ Ἐπίσκοποι. Θά εἰσήχοντο ὅμως καί ἄλλοι, ἀλλ' ὡς ἰδιοσυντήρητοι, καταβάλλοντες 70 γρόσια τόν μῆνα. Πρῶτοι διδάσκαλοι σ' αὐτό διορίσθηκαν οἱ Ἁγιορεῖτες μοναχοί Προκόπιος Δενδρινός καί Βενέδικτος. Δυστυχῶς ὅμως τό Σχολεῖο αὐτό διαλύθηκε λίγο μετά τόν θάνατο τοῦ Καποδίστρια. Ἀργότερα ὅμως ἰδρύθηκαν ἄλλες Ἱερατικές Σχολές, ὡς ἡ Ριζάρειος (1844).

Τό σύστημα τῆς μορφώσεως τοῦ Κλήρου σέ ἰδιαίτερες Σχολές ἀναπτύχθηκε κυρίως στήν Ρωμαιοκαθολική Ἐκκλησία, ὅπου ἐκάστη Ἐπισκοπή ὑποχρεωνόταν κατά τίς ἀποφάσεις τῆς ἐν Τριδέντῳ Συνόδου (1545-1563) νά διατηρεῖ Ἱερατική Σχολή. Εἰσήχθη καί ἐπικράτησε βαθμηδόν καί στήν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία. Ἱερατικές καί Ἐκκλησιαστικές Σχολές γιά τήν θεωρητική καί πρακτική μόρφωση τῶν μελλόντων νά εἰσέλθουν στίς τάξεις τοῦ ἐφημεριακοῦ Κλήρου ἰδρύθηκαν καί ἐλειτούργησαν σέ διάφορες πόλεις καί τῆς τότε ὑποδούλου Ἑλλάδας, ὅπως στήν Κωνσταντινούπολη (1874), Ἀντιόχεια, Ἰωάννινα (1876), Χανιά Κρήτης, Καισάρεια, Σάμο καί ἄλλοῦ, ἀλλ' ὁ βίος τῶν περισσοτέρων ἀπ' αὐτές ὑπῆρξε βραχύς καί χωρίς σπουδαῖα ἀποτελέσματα.

Στήν ἐλεύθερη Ἑλλάδα, ἐκτός τῶν δύο ἀνωτέρω ἀναφερθεισῶν Ἐκκλησιαστικῶν Σχολῶν τοῦ Πόρου καί τῆς Ριζαρείου, διά τοῦ Νόμου ΓΕΖ' (367) τῆς 27 Σεπτεμβρίου 1856 «Περί Ἱερατικῶν Σχολῶν» συνεστήθησαν τέτοιες, «ἐντός τῶν ὁποίων θά ἐξεπαιδεύοντο οἱ προπαρασκευαζόμενοι διά τήν διακονίαν τῆς Ὁρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας». Ἐπί τῇ βάσει δέ τοῦ Νόμου αὐτοῦ, μέ διάταγμα ἰδρύθηκαν οἱ Ἱερατικές Σχολές: Χαλκίδος (1856), Σύρου καί Τριπόλεως (1857). Ἡ λειτουργία δέ αὐτῶν καθωρίσθηκε μέ τό διάταγμα τῆς 28 Ὀκτωβρίου 1856 «Περί κανονισμοῦ τῶν Ἱερατικῶν Σχολῶν». Ἀλλά καί οἱ Σχολές αὐτές, ὅπως καί οἱ μετά ταῦτα ἰδρυθεῖσες στήν Κέρκυρα καί Λάρισα, ἀπέτυχαν τοῦ σκοποῦ τους, ἔνεκα διαφόρων λόγων, ἐξ ὧν σπουδαιότερος εἶναι ἡ ἔλλειψη τότε μισθοδοσίας τῶν Ἐφημερίων καί ἡ ἐπί πολλά ἔτη πρό τῆς χειροτονίας ἀποπεράτωση τῆς φοιτήσεως. Τοιοῦτοτρόπως, ἀργότερα, ἡ μία μετά τήν ἄλλη καταργήθηκαν.

§Στό υπόμνημα πού υπέβαλε ὁ ἐκλεγείς Μητροπολίτης Ἀθηνῶν Μελέτιος Μεταξάκης (1918-1920) στήν Ἱερά Σύνοδο στό Στ' κεφάλαιο ἀναφαίρεται στήν μόρφωση τοῦ Κλήρου ἀποτιμώντας τήν ἄχρι τῆς ἐποχῆς του κατάσταση περί ἧς ὀλίγα τινά καταχωροῦμε στήν εἰσήγησή μας

«Ὅτι διά πᾶν λειτούργημα ἀπαιτεῖται προπαρασκευή, θεωρητική ἅμα καί πρακτική, ἀνάλογος πρός τήν εὐρύτητα καί τήν βαδύτητα τοῦ σκοποῦ αὐτοῦ, εἶνε ὁ νόμος τῆς κοινωνικῆς ζωῆς, τόν ὁποῖον δέν ἀντιπαρῆλθεν οὐδ' αὐτός ὁ Ἀρχηγός τῆς σωτηρίας ἡμῶν. Τί ἄλλο ἐσκόπει ἢ ὑπερτριετής περί αὐτόν ἡθική δέσμευσις τῶν 12 Ἀποστόλων, ἐάν μή τόν κατ' ἄνθρωπον καταρτισμόν αὐτῶν, διά τήν ὑψηλήν τοῦ Ἀποστόλου διακονίαν; Καί ἡ Ἐκκλησία, τῷ παραδείγματι τοῦ Κυρίου στοιχοῦσα προπαρασκεύαζε πάντοτε τούς λειτουργούς αὐτῆς διά συστήματος ὑπερόχου, τῆς ὁμαλῆς τοὔτέστι διαδρομῆς τῆς κλίμακος τῶν κληρικῶν ἀξιωματίων, τῆς ὁποίας ἐκάστη βαθμῖς, ἀντιστοιχοῦσα πρός ὠρισμένην ἐνεργόν διακονίαν, ὠδήγει βαθμηδόν ἀπό τοῦ ἀναγνώστου εἰς τόν ψάλτην καί διά τούτου εἰς τόν Ὑποδιάκονον καί ἔπειτα εἰς τόν Διάκονον, διά νά ἐμφανίσῃ κατηρτισμένον τόν ὑπηρέτην καί οἰκονόμον μυστηρίων Θεοῦ. Ὁ μέλλων ποιμήν καί διδάσκαλος, ὡς τακτικός ἐν τῷ Ναῶ ἀναγνώστης, ἐξεμάνθανε τελείως τάς Ἀγίας Γραφάς, τῶν ὁποίων αἱ ἡμερησίαι περικοπαί συναπέρτιζον κύκλον ἀναγνώσεως τῆς ὅλης Ἀγίας Γραφῆς κατά τήν διάρκειαν τοῦ ἔτους. Ὡς τακτικός διακονητής ἐν τῷ Ναῶ παρηκολούθει εἴτε ἀναγινώσκων εἴτε ψάλλων, εἴτε προμελετῶν τό σύνολον τῶν ἀκολουδιῶν, ὧν τό περιεχόμενον ἀπαρτίζει πλήρες σύστημα διδασκαλίας. Ἡκροᾶτο ἔπειτα συνεχῶς τῆς συστηματικῆς τῶν χριστιανικῶν ἀληθειῶν, δογματικῶν καί ἡθικῶν, ἀπό τοῦ

ἄμβωνος ἀναπτύξεως καί ἀκροώμενος ἐδιδάσκετο ἀπό τοῦ ἄμβωνος Δογματικῆν, Ἠθικῆν, Ποιμαντικῆν, Ἑρμηνείαν Ἁγίων Γραφῶν καί εἴτι ἄλλο σημερινόν Θεολογίας μάθημα. Λαμβανομένου δ' ὑπ' ὄψιν, ὅτι ἡ διδασκαλία αὕτη διήρκει πολλάκις εἰς μακράν περίοδον ἐτῶν, ποία σύγχρονος Θεολογική Ἔδρα θά ἠδύνατο νά δώσῃ καταρτισμόν θεωρητικόν τελειότερον; Καί παρά τήν θεωρίαν ἡ πράξις ἡ τελετουργική εἰς ὅλας αὐτῆς τάς λεπτομερείας, ἡ διευθυνομένη ὑπό τοῦ Ἐκκλησιάρχου, τοῦ ἐπιβάλλοντος τόν τόνον εἰς τούς ρυθμούς καί τήν ἁρμονίαν εἰς ὅλην τήν τελετήν.

Ὁ Θεολογικός καταρτισμός συνεπληροῦτο ἐν ταῖς βιβλιοθήκαις τῶν Μοναστηρίων, αἵτινες, περιέχουσαι πάντα τά τότε ὑπάρχοντα συγγράμματα τῆς ἔσω καί τῆς θύραθεν φιλολογίας, ἦσαν προχειρότεροι καί ἀφθονώτεροι τῶν συγχρόνων δημοσίων βιβλιοθηκῶν τῶν πεπολιτισμένων Κρατῶν.

.....

Ἡ ἀπόκτησις μεμορφωμένου κλήρου κηρύσσεται δικαίως τό πρῶτον καί τό ἔσχατον ζήτημα τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἀνορθώσεως, λέγοντες ὅμως μόρφωσιν κλήρου δέν πρέπει νά ἐννοῶμεν οἰανδήποτε, ἀλλ' ἐκείνην ἣτις καί κατά πόσον καί κατά ποιόν θά ἰκανώσῃ τόν λειτουργόν τῆς Ἐκκλησίας πλήρως νά ἀντιληφθῆ καί τελείως κατά τό ἀνθρωπίνως δυνατόν νά ἐπιτελέσῃ τήν ἀποστολήν αὐτοῦ. Ἡ ἐκκλησία ἄρα ἔχει δικαίωμα καί καθῆκον ἀμεσώτερον νά ἐνδιαφερθῆ καί πρωτοβούλως νά ἐνεργήσῃ διά τήν θεωρητικήν καί πρακτικήν μόρφωσιν τῶν ὀργάνων τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἀνορθώσεως».

Τό πλήρες κείμενο τοῦ κεφαλαίου «Ἡ μόρφωσις τοῦ κλήρου» ἀπό τό ἐξ 160 σελίδων Ὑπόμνημα τοῦ ὀξυνουστάτου Μητροπολίτου

Ἀθηνῶν Μελετίου Μεταξάκη παρατίθεται στό Παράρτημα τῆς εἰσηγήσεώς μας

Τέλος, ὅταν μέ τόν Νόμο 1432 τῆς 18 Ἀπριλίου 1918 μετετράπηκε ἡ Ριζάρειος Σχολή σέ Ἱεροδιδασκαλεῖο, γιά νά μποροῦν οἱ ἀπόφοιτοι τῆς Σχολῆς μέχρι τοῦ χρόνου τῆς χειροτονίας τους νά διορίζωνται Δημοδιδάσκαλοι, ιδρύθηκαν μέ διατάγματα Ἱεροδιδασκαλεῖα τοῦ τύπου τῆς Ριζαρείου Σχολῆς σέ Πεντέλη (ἐγκαθιδρυθέν ἔπειτα στήν Ἀμαλιάδα), Ἄρτα, Ἱερά Μονή Ἀγίας Ἀναστασίας Χαλκιδικῆς, Ἱερά Μονή Βελλᾶς, Ἰωάννινα, Κέρκυρα, Κόρινθο, Λαμία, Μεσολόγγιο, Τρίπολη, Σάμο, Σέρρες καί Χανιά, ἀπό τά ὁποῖα μερικά λειτουργοῦσαν καί προηγουμένως ὡς Ἱερατικές Σχολές τετρατάξιοι ἢ διτάξιοι. Ἀπό τά Ἱεροδιδασκαλεῖα αὐτά μέ τό Νόμο τῆς 13 Αὐγούστου 1929 «Περί Ἱερατικῶν Σχολῶν» καταργήθηκαν τά Ἱεροδιδασκαλεῖα Ἀμαλιάδος, Ἰωαννίνων, Μεσολογγίου, Τριπόλεως, Σάμου, τῶν Σερρῶν εἶχε καταργηθεῖ προηγουμένως. Παρέμειναν τά ὑπόλοιπα, πού μετατράπησαν πάλιν σέ πεντατάξιες Ἱερατικές Σχολές, δεχόμενες στήν Α΄ τάξη τελειοφοίτους τοῦ τότε Ἑλληνικοῦ Σχολείου, ἡλικίας 13 - 18 ἐτῶν. Οἱ τελειόφοιτοι αὐτῶν εἶχαν δικαίωμα ἐγγραφῆς μόνο στήν Θεολογική Σχολή. Ὡς Ἱεροδιδασκαλεῖο παρέμεινε μόνον τό τῆς Βελλᾶς, τοῦ ὁποῖου οἱ ἀπόφοιτοι δέν ἠδύναντο κατ' ἀρχάς νά διορισθοῦν ὡς δημοδιδάσκαλοι ἐντός τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους, ἀργότερα ὅμως διορίζονταν ἰδίᾳ στήν Βόρεια Ἑλλάδα.

Ἐκτός τῆς ἐλεύθερης Ἑλλάδας λειτούργησε μέ τόν αὐτόν περίπου τύπο τό Ἱεροδιδασκαλεῖο στήν Κύπρο καί τό Ἱεροδιδασκαλεῖο τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου στήν Ἀλεξάνδρεια. Κατά τήν Γερμανική

Κατοχή ιδρύθηκαν νέου τύπου Γεωργικές Έκκλησιαστικές Σχολές, πού δέν λειτούργησαν όμως λόγω τῆς τότε καταστάσεως.

Μετά τήν ἀπελευθέρωση όμως, μέ τό Νόμο 540/1945 γιά τήν μόρφωση ἐφημεριακοῦ Κλήρου, ιδρύθηκαν στά ἴδια σχεδόν μέρη ὅπου οἱ παλαιές Ἱερατικές Σχολές, κατ' ἀρχάς ἐπτατάξιες Έκκλησιαστικές Σχολές δεχόμενες ἀποφοίτους τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου ἡλικίας μέχρι 17 ἐτῶν, τῶν ὁποίων οἱ τελειόφοιτοι ἐδικαιούντο ἐγγραφῆς μόνο στίς Θεολογικές Σχολές. Γιά τήν ἄμεση πλήρωση τῶν κενῶν ἐφημεριακῶν θέσεων ιδρύθηκαν παράλληλα καί παρά τίς Έκκλησιαστικές Σχολές εἴτε διτάξια κατώτερα Έκκλησιαστικά Φροντιστήρια, δεχόμενα ἀποφοίτους τοῦ Σχολαρχείου ἢ τῆς Β' ἐξαταξίου εἴτε διτάξια ἀνώτερα τοιαῦτα, δεχόμενα ἀποπερατώσαντες τίς γυμνασιακές σπουδές τους. Στίς Έκκλησιαστικές Σχολές οἱ μαθητές γίνονταν δεκτοί κατόπιν εἰσιτηρίων ἐξετάσεων, ἐνῶ στά Φροντιστήρια κατ' ἀρχάς ἄνευ ἐξετάσεων. Κατόπιν όμως ὀρίσθηκαν καί γι' αὐτά εἰσιτηρίες ἐξετάσεις.

Τέλος, διά Νόμου, τά μέν κατώτερα Έκκλησιαστικά Φροντιστήρια καταργήθηκαν, παρέμειναν δέ μόνα τά ἀνώτερα, τά ὁποῖα λειτούργησαν ὡς διτάξια στά κάτωδι μέρη : στήν Ἀθήνα παρά τῆ Ριζαρείῳ Σχολῆ, στήν Πάτρα, στήν Κατερίνη, στόν Βόλο, στήν Θεσσαλονίκη καί στήν Τήνο (1966).

Οἱ ἐπτατάξιες Έκκλησιαστικές Σχολές μετετράπησαν σέ ἐξατάξιες, δεχόμενες όμως στήν πρώτη τάξη μαθητές ἔχοντες ἐνδεικτικό τῆς Β' ἐξαταξίου Γυμνασίου καί ἡλικία μέχρι 17 ἐτῶν, κατόπιν ἐπιτυχῶν εἰσιτηρίων ἐξετάσεων. Τέτοιες Έκκλησιαστικές Σχολές λειτούργησαν οἱ ἐξῆς: στήν Ἀθήνα ἡ ἱστορική Ριζαρείος, στήν Κόρινθο, στήν Λαμία, στά Χανιά Κρήτης (ἡ παλαιά στή Ἱερά Μονή τῆς Ἁγίας Τριάδος Τζαγκαρόλων), στήν Ἱερά Μονή τῆς Ἁγίας

Ἀναστασίας Φαρμακολυτριάς, στήν Ξάνθη, στήν Πάτμο (ἡ ἀρχαία Πατμιάδα), στό Ἅγιο Ὄρος (ἡ ἀρχαία Ἀθωνιάδα). Οἱ ἀπόφοιτοι τῶν Σχολῶν αὐτῶν μόνον στίς Θεολογικές Σχολές εἶχαν δικαίωμα νά συνεχίσουν τίς σπουδές τους. Ἡ μετατροπή αὐτή ἐγένετο ἴσως αἰτία γιά νά μειωθεῖ ὁ ἀριθμός τῶν προσερχομένων πρός φοίτηση, ὁ ὁποῖος στίς ἑπτατάξεις ἦταν πολύ μεγαλύτερος.

Μέ τόν ἴδιο Νόμο διετηρήθηκε τό Ἱεροδιδασκαλεῖο Βελλᾶς, ἰδρύθηκε στήν Θεσσαλονίκη τριτάξια Ἀνωτέρα Ἐκκλησιαστική Σχολή, τῆς ὁποίας οἱ πτυχιούχοι ἠδύνατο νά διορίζονται καί δημοδιδάσκαλοι, ἀλλά μόνον σέ ἀκριτικές περιοχές.

γ'. Τό 1971 ἡ Ἐκκλησιαστική Ἐκπαίδευση ὑπῆρχε μέ τό Ν.Δ. 876/1971 (Φ.Ε.Κ. τ.Α' 95/1971) στήν ἀποκλειστική ἀρμοδιότητα, εὐθύνη, ἐποπτεία τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Τό καθεστῶς αὐτό ἴσχυσε μέχρι τό ἔτος 1976.

Τό 1976 ἡ Ἐκκλησιαστική Ἐκπαίδευση πάλι μέ Νόμο ἐπανῆλθε στήν ἀρμοδιότητα τῆς Πολιτείας (Π.Δ. 178/1976-ΦΕΚ65/1976).

Μέ τήν μεταρρύθμιση ἐπί ὑπουργοῦ Γερασίμου Ἀρσένη (Ν. 2525/1997) τά Ἐκκλησιαστικά Λύκεια μετετράπησαν σέ Ἐνιαῖα Τετρατάξια Ἐκκλησιαστικά Λύκεια μέ Προγράμματα Σπουδῶν ὅπως καί τά λοιπά Λύκεια ἔχοντα ὅμως καί Τετάρτη Τάξη μέ μαθήματα ἐξειδικεύσεως γιά τούς μέλλοντες νά ἱερωθοῦν.

Μέ τό Νόμο 3432/2006 ἐπιχειρήθηκε ἀνασυγκρότηση τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαιδεύσεως πού διαρθρώνεται σέ Δευτεροβάθμια καί Τριτοβάθμια μέ τίς Ἀνώτατες Ἐκκλησιαστικές Ἀκαδημίες. Ὁ Νόμος αὐτός ἰσχύων ἐπί μία δεκαετία πρέπει νά τροποποιηθεῖ ἐπειδή

πλέον δέν ανταποκρίνεται στίς ανάγκες τῆς Ἐκκλησίας καί τῆς Κοινωνίας.

δ'. Οἱ προσερχόμενοι πρός ἐγγραφή στίς Ἐκκλησιαστικές Σχολές καί τά Φροντιστήρια ὀφείλουν νά ἔχουν, ἐκτός τῶν γραμματικῶν καί λοιπῶν προσόντων, ἡθος ἀμεμπτο καί ἱερατικό ζῆλο, γιά νά ἀναδειχθοῦν σέ καλοῦς Κληρικούς, τά ὁποῖα θά βεβαιώνονται ἀπό Πνευματικό πού θά ἐκδίδει καί τήν «Συμμαρτυρία» καί ἀπό τόν οἰκεῖο Μητροπολίτη μέ Συστατικό Γράμμα. Ἡ ἀποστολή τοῦ Κληρικοῦ Ποιμένος ἀπαιτεῖ ὅπως οὗτος διαθέτει πλήρη θεολογική εἰ δυνατόν πανεπιστημιακή μόρφωση, γιά νά δύναται νά ανταποκρίνεται πλήρως στήν ὑψίστη ἀποστολή του.

* * * * *

§Δ. Ἡ ἀποτίμησις τῆς μὴ εὐδοκιμήσεως τῶν προσπαθειῶν Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας πρὸς ἱκανοποιητικὴν ἐκπαίδευσιν τῶν ὑποψηφίων Κληρικῶν

Οἱ ἀκολουθοῦσες παρατηρήσεις καὶ τὰ σχόλια, ἅτινα θὰ ἀναφερθοῦν περιλαμβάνονται στὴν Εἰσηγητικὴ Ἐκθεσὴ ἐπὶ τοῦ σχεδίου Α.Ν. περὶ Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαιδεύσεως τοῦ 1945 ποῦ ὑποβλήθηκε ἀπὸ τὸν ἐπὶ τῶν Θρησκευμάτων καὶ Ἐθνικῆς Παιδείας Ὑπουργό Γ.Ν. Οἰκονόμου στὴν Κυβέρνηση Πέτρου Βούλγαρη ἐπὶ Ἀντιβασιλείας τοῦ Ἀθηνῶν Δαμασκηνοῦ.

«Ἐν Ἑλλάδι ἡ Ἐκκλησιαστικὴ, Ἐκπαίδευσις, μὴ
»εὐδοκιμήσασα παρά πᾶσαν προσδοκίαν, δὲν ἀπέδωκεν ἀτυχῶς μέχρι
»τοῦδε τοὺς ἀναμενομένους καρπούς, καὶ ὡς ἐκ τούτου ὁ Ὁρθόδοξος
»κλῆρος τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τῆς μορφώσεως καὶ τῆς
»Ἱερατικῆς αὐτοῦ καταρτίσεως εὐρίσκεται εἰς λίαν χαμηλὸν ἐπίπεδον,
»πολύ ἀπέχον τοῦ πρέποντος καὶ ἤκιστα ἀνταποκρινόμενον εἰς τὸ
»βαδύ θρησκευτικὸν συναίσθημα τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ. Ἡ μὴ
»εὐδοκίμησις ἐν Ἑλλάδι τῆς Ἐκκλησιαστικῆς, Ἐκπαιδεύσεως
»ὀφείλεται εἰς πολλοὺς λόγους ἐξ ὧν οἱ δύο, οἱ ὅχι καὶ δευτερεύοντες»
εἶναι :

»α) Ἡ μὴ ἀποκρυστάλλωσις τῆς Ἐκκλησιαστικῆς
»Ἐκπαιδεύσεως εἰς ἑνιαῖον τύπον καὶ ἡ συνεχῆς σχεδὸν
»ἀντικατάστασις τοῦ τύπου τῶν Σχολείων αὐτῶν, καὶ β) ἡ
»δημιουργία τύπων Ἐκκλησιαστικῶν Σχολείων μὴ συντελούντων
»ἀμέσως καὶ λυσιτελῶς εἰς τὴν ἀποκλειστικὴν παρασκευὴν ἱερέων.

»Ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως τῶν πρώτων Ἐκκλησιαστικῶν Σχολείων
»μέχρι σήμερον ἐδημιουργήθησαν ποικίλοι τύποι Ἐκκλησιαστικῶν

»Σχολείων, ὅπως Ἱερατικά Σχολαί, Ἱερατικά Φροντιστήρια,
»Ἐκκλησιαστικά Σχολαί, Ἱεροδιδασκαλεῖα, Ἐκκλησιαστικά
»Γεωργικά Σχολαί, καί οἱ τύποι οὗτοι ἐναλλάσσονται κατά βραχέα
»κατά τό μᾶλλον ἢ ἥττον χρονικά διαστήματα, οὕτως ὥστε νά μή
»διατηρῆται ὁ τύπος ἑνός Ἐκκλησιαστικοῦ Σχολείου ὑπό ἀμετάβλητον
»μορφήν ἐπί πολύ, καί νά ἀντικαθίσταται οὗτος ὑπό ἄλλου,
»ἐπαναφερόμενος εἶτα καί πάλιν ἐν χρήσει καί οὕτω καθ' ἐξῆς.

»Ἡ τοιαύτη συνεχῆς ἐναλλαγή τύπων ἀπεικονίζεται
»ἐμφανέστατα εἰς τήν ποικιλίαν τῶν παρά Ἐκκλησιαστικῶν
»Σχολείων ἐκδοθέντων Πτυχίων, ὡς καί εἰς τήν ὑπάρχουσαν σήμερον
»πολυτυπίαν ἐν τῇ Ἐκκλησιαστικῇ Ἐκπαιδύσει. Ἐάν δέ
»παραλλήλως ληφθῆ ὑπ' ὄψει καί ὁ δεύτερος λόγος, δηλαδή ἡ ὑπαρξίς
»σήμερον ὅπως καί ἄλλοτε Σχολείων, ὡς τά Ἱεροδιδασκαλεῖα καί αἱ
»Ἐκκλησιαστικά Γεωργικά Σχολαί, ἅτινα δέν παρέσχον καί δέν
»παρέχουσι εἰς τούς τροφίμους αὐτῶν ἀποκλειστικῶς
»Ἐκκλησιαστικήν μόρφωσιν, ἀλλά καί διδασκαλικήν ἢ Γεωργικήν
»καί Γεωπονικήν, κατανοεῖται ἔτι πλέον ἢ σημειωθεῖσα μέχρι τοῦδε
»ἀδυναμία τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαιδύσεως νά ἀποδώσῃ εἰς τήν
»Ἐκκλησίαν καί τήν Πολιτείαν μορφωμένους Κληρικούς.

»Τούς παρακωλύσαντας τήν ἀπόδωσιν καρπῶν ἐκ μέρους τῆς
»Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαιδύσεως παράγοντας, ἀπομακρύνων ὁ, ὑπό
»κατάρτισιν Ἀν. Νόμος καί στηριζόμενος ἐπί τῆς βάσεως, ὅτι ὁ
»σκοπός, τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαιδύσεως δέν νά εἶναι ἡ Ἱερατική
»καί μόνον κατάρτισις τῶν μελλόντων νά ἱερωθῶσιν καί νά
»καταταχθῶσιν εἰς τάς τάξεις τοῦ Ἐφημεριακοῦ Κλήρου τῆς Ἑλλάδος,
»καί κατά δεύτερον λόγον ἢ συμπλήρωσις τῆς μορφώσεως τῶν

»ἐκλεγομένων δι' Ἐφημεριακὰς θέσεις καὶ μὴ χειροτονηθέντων, καὶ ἡ
»σὺν τῷ χρόνῳ μετεκπαίδευσις τῶν ἤδη ὑπηρετούντων Ἐφημερίων».
(ΦΕΚ τ. Α' 230/7-9-1945)

* * * * *

§Ε'. Η Εκκλησιαστική Εκπαίδευση σέ Κράτη- Μέλη τής Εϋρωπαϊκῆς Ενώσεως

Κρίνουμε ὅτι θά συμβάλλει στόν σχηματισμό σφαιρικῆς εἰκόνας γιά τό μελετώμενο θέμα μας νά ἀναφερθοῦμε μέ ὀλίγα στά ἰσχύοντα γιά τήν Εκκλησιαστική Εκπαίδευση στά Κράτη- Μέλη τής Εϋρωπαϊκῆς Ενώσεως

1. Καθολικοί

α'. Σέ μερικά Καθολικά Πανεπιστήμια τῆς Εϋρώπης παρέχονται ἐξειδικευμένα Προγράμματα κατάρτισης γιά τούς ὑποψηφίους Κληρικούς.

β'. Σέ χώρες ὅπως ἡ Ἰταλία υφίσταται παράλληλα καί ὁ δεσμός τοῦ Ποντιφικοῦ Πανεπιστημίου πού ἰδρύθηκε ἀπευθείας ἀπό τήν Ἁγία Ἐδρα μέ εἰδικές Συμφωνίες. Τά Ἰδρύματα αὐτά ἔχουν σκοπό τήν διδασκαλία τοῦ Εὐαγγελίου, τήν καλλιέργεια τῆς ἐπιστημονικῆς γνώσης καί τήν ὑψηλή ἐξειδίκευση τῶν σπουδαστῶν σύμφωνα μέ τό Καθολικό Δόγμα. Τά Ποντιφικά Πανεπιστήμια ἐπιβλέπονται ἀπό τήν Σύνοδο τῶν Ἐπισκόπων. Γιά τήν πρόσληψη, τήν διδασκαλία καί τήν ἐξέλιξη τῶν διδασκόντων ἀπαιτεῖται μία δήλωση ἀπό τήν Ἁγία Ἐδρα. Τά Πανεπιστήμια διακρίνονται σέ τρεῖς (3) κλάδους α'. τῆς Ἱερῆς Θεολογίας, β'. τῆς Φιλοσοφίας καί γ'. τοῦ Κανονικοῦ Δικαίου.

Ἡ ἀποστολή τῶν Σχολῶν τῆς Ἱερῆς Θεολογίας εἶναι ἡ ἐπιστημονική καί θεολογική κατάρτιση ἐκείνων πού προετοιμάζονται γιά χειροτονία ἢ προορίζονται γιά κάποια θέση τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας. Γιά τόν σκοπό αὐτό ὑπάρχουν εἰδικά μαθήματα καί Σεμινάρια ὥστε νά ἐπιτευχθεῖ ἡ ποιμαντική προετοιμασία τῶν στελεχῶν. Μετά ἀπό ἓνα (1) χρόνο ἀπό τά συνολικά πέντε (5) ἔτη φοιτήσεως ὁ σπουδαστής ἀποκτᾷ Εἰδικό Πτυχίο Θεολογίας.

Τό μεγάλο κῦρος αὐτῶν τῶν Ἰδρυμάτων προκύπτει ἀπό τό γεγονός ὅτι οἱ μέλλοντες Ἐπίσκοποι τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας ἐπιλέγονται ἀπό τούς Κληρικούς οἱ ὁποῖοι διαθέτουν Διδακτορικό Δίπλωμα σέ ἓνα ἀπό τούς Κλάδους τῆς Ἱερῆς Θεολογίας ἢ τοῦ

Κανονικοῦ Δικαίου. Ὅσοι Ἐπίσκοποι προορίζονται γιά τίς θέσεις τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Δικαστῶν καί Νομικῶν πρέπει νά εἶναι κάτοχοι πτυχίου Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαίου πού μποροῦν νά ἀποκτήσουν ἐάν φοιτήσουν σέ κάποιο Ποντιφικό Πανεπιστήμιο.

Τό μοντέλο καί τό βαθμό τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαιδεύσεως σέ διάφορες χῶρες τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐνώσεως καθορίζουν οἱ Συμφωνίες τῶν «Κονκορδάτων».

Ἀπό τήν Ἁγία Ἐδρα ἔχουν ὑπογραφεῖ ταυτόχρονα διμερεῖς συμφωνίες μέ πολλά Κράτη ἀλλά καί πολυμερεῖς Συμφωνίες γιά τήν Ἀκαδημαϊκή ἀναγνώριση τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Ἰδρυμάτων ὅπως ἡ Σύμβαση τῆς Λισσαβώνας πού ὑπεγράφη τό ἔτος 1997 ἀπό τήν Ἁγία Ἐδρα καί τούς Ἐπισκόπους τό ἔτος 2001 ὥστε οἱ Ἀκαδημαϊκοί τίτλοι τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Ἐκπαιδευτικῶν Ἰδρυμάτων νά ἀναγνωρίζονται ἀπό ὅλες τίς χῶρες.

γ'. Στήν Καθολική Ἐκκλησία μεγάλο ποσοστό τῶν Κληρικῶν ἐκπαιδεύονται στίς Ἐκκλησιαστικές Σχολές τῶν ὁποίων ἡ λειτουργία ἔχει ἐγκριθεῖ ἀπό τήν Ἁγία Ἐδρα καί κάποιες φορές οἱ Σχολές αὐτές λειτουργοῦν μέσα σέ Πανεπιστήμια. Οἱ Σχολές αὐτές πρέπει νά τηροῦν τίς προδιαγραφές τοῦ Ἀποστολικοῦ Συντάγματος (Sapientia Christiana) τοῦ Πάπα Ἰωάννου Παύλου ΙΙ (15 Ἀπριλίου 1979) τό ὁποῖο ρυθμίζει τήν ὀργάνωση τῶν Σχολῶν καί ταυτόχρονα λαμβάνει ὑπ' ὄψιν του τίς συμφωνίες πού ἔχουν ὑπογραφεῖ ἀπό τήν Ἁγία Ἐδρα μέ διάφορα Κράτη ἢ Πανεπιστήμια.

δ'. Ἡ Ἱερατική Σχολή εἶναι ἓνα Ἐκκλησιαστικό Ἰδρυμα μέ σκοπό νά ἀναδεικνύει Κληρικούς τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας. Οἱ σπουδαστές ὀνομάζονται Ἱεροσπουδαστές καί λαμβάνουν ἱερατική καί πρακτική μόρφωση. Οἱ Ἱερατικές Σχολές ἔχουν κύκλους μαθημάτων καί σκοπό τους δέν ἔχουν ἀπλά νά ἐκπαιδεύσουν τούς ὑποψηφίους Κληρικούς γιά τόν κληρικό βίο, ἀλλά νά τόν βοηθήσουν νά ὀλοκληρωθεῖ ὡς ἄτομο ὥστε νά λάβει μία ὄριμη ἀπόφαση ἐάν ἡ χειροτονία του εἶναι κατάλληλη γιά τόν ἴδιο. Μερικές Ἱερατικές Σχολές μπορεῖ ἐπίσης νά εἶναι ἐνταγμένες μέσα σέ Πανεπιστήμια ἐνῶ

τά πτυχία τους αναγνωρίζονται από τό Ποντιφικό Πανεπιστήμιο (στή Ρώμη) μέ τό όποιο είναι συνδεδεμένες.

Σύμφωνα τέλος μέ στατιστικά στοιχεία από τό Βατικανό (Annuario Statisticum Ecclesiae 2004) ό άριθμός τών Ίερατικών Σχολών σέ παγκόσμια κλίμακα αύξήθηκε κατά 77% μεταξύ τών έτων 1978-2004 και τήν ίδια περίοδο αύξήθηκε και ό άριθμός τών μονίνων διακόνων.

2. Προτεστάντες

Ανάλογες συμφωνίες μέ αυτές τών Καθολικών έχουν ύπογράψει και οι Προτεσταντικές Κοινότητες μέ τά Κράτη πού διασφαλίζουν προνόμια για τήν Προτεσταντική θρησκευτική έλευθερία τών πιστών, αλλά και τήν συνεργασία μέ τό Κράτος για θέματα κοινού ενδιαφέροντος όπως και αυτό τής Έκπαιδύσεως τών Παστόρων.

Οι Προτεστάντες όμως δέν έχουν ένα οργανωμένο ένιαίο δίκτυο Έκπαιδύσεως σέ σύγκριση μέ τούς Καθολικούς και για τόν λόγο αυτό είναι δύσκολη ή πλήρης καταγραφή τών Ίδρυμάτων τους.

Συνήθως ύπάρχει μιά Σύνοδος και κάποιο άλλο συλλογικό όργανο πού εκπροσωπείται από Έπισκόπους, Πάστορες και λαϊκούς. Κάποιες από αυτές τίς Κοινότητες έχουν κώδικες και κανόνες ένω κάποιες άλλες συντάγματα, κανόνες και άλλα ρυθμιστικά όργανα για τήν διοίκησή τους και τά θέματα πού άφορούν τήν όργάνωσή τους.

3. Αναλυτικά στοιχεία για κάθε Χώρα - Μέλος τής Εύρωπαϊκής Ένώσεως δημοσιεύονται στήν διδακτορική διατριβή τής Ξανθής Άλμπανάκη «Τό θεσμικό πλαίσιο όργάνωσης και λειτουργίας τής Έκκλησιαστικής Έκπαίδευσης στήν Ελλάδα και σέ Κράτη τής Εύρωπαϊκής Ένωσης» Θεσσαλονίκη 2016.

§ΣΤ'. Τά Νομοθετήματα περί τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαιδεύσεως ἀπό τοῦ Ὁθωνοῦ ἕως σήμερον

Τὴν περίοδο ἀπὸ τοῦ ἔτους 1830 πού ἰδρύθηκε τό πρῶτο «Ἐκκλησιαστικόν Σχολεῖον» ἀπὸ τόν Κυβερνήτη Ἰωάννη Καποδίστρια ἕως σήμερα γιά τὴν μελέτη τοῦ θέματος μας θά τὴν διαιρέσουμε σέ τέσσαρες περιόδους:

α'. Πρώτη περίοδος ἀπὸ τοῦ ἔτους 1830 ὄς τοῦ ἔτους 1971

1) Ἔτος 1833 :«Περὶ τοῦ σχηματισμοῦ καὶ τῆς ἀρμοδιότητος τῆς ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως Γραμματείας τῆς Ἐπικρατείας» (ΦΕΚ 14- 13.04.1833).

2) Ἔτος 1843 Β.Δ/13.02.1843 «Περὶ τοῦ Ὄργανισμοῦ ἐν Ἀθήναις Ριζαρείου Ἐκκλησιαστικῆς Σχολῆς» (ΦΕΚ 4- 13.02.1843).

3) Ἔτος 1856 Νόμος ΤΕΖ (367) 27 Σεπτεμβρίου 1856 «Περὶ Ἱερατικῶν Σχολείων» (ΦΕΚ τ.Α', 54/5.10.1856).

4) Ἔτος 1856 Β.Δ 6.10.1856 «Περὶ Εἰδικῶν Πόρων διὰ τὴν συντήρησιν τῶν Ἱερατικῶν Σχολείων» (ΦΕΚ 64/25.10.1856).

5) Ἔτος 1856 Β.Δ. /29.10.1856 «Περὶ τῶν προσόντων καὶ τῶν γνώσεων τὰ ὅποια ἀπαιτοῦνται νά ἔχουν οἱ μελλοντικοὶ ἱερεῖς», (ΦΕΚ 65 - 29.10.1856).

6) Ἔτος 1856 Β.Δ. 24.11.1856 «Περὶ τοῦ Κανονισμοῦ τῶν Ἱερατικῶν Σχολείων», (ΦΕΚ 79- 24.11.1856).

7) Ἔτος 1856 Β.Δ. /24.11.1856 «Περὶ συστάσεως τριῶν Ἱερατικῶν Σχολείων», (ΦΕΚ 80 - 24.11.1856).

8) Ἔτος 1857 Β.Δ. /20.05.1857 «Ἐσωτερικός Κανονισμός τῶν Ἱερατικῶν Σχολείων», (ΦΕΚ 12 - 20.05.1857).

9) Ἔτος 1886 Β.Δ. /19.05.1886 «Περὶ κανονισμοῦ τῆς ἐσωτερικῆς ὑπηρεσίας τοῦ Ἰπουργείου Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως», (ΦΕΚ 126 - 19.05.1886).

10) Ἔτος 1897 Β.Δ. /11.09.1897 «Περὶ τῆς Σχολῆς», (ΦΕΚ 129 - 11.09.1897).

11) Έτος 1903 Β.Δ. /14.03.1903 «Περί προσόντων τῶν μελλόντων ἱεράσθαι» (ΦΕΚ 44 - 14.03.1903).

12) Έτος 1909 ν. 3414 /1909 ν. ΓΥΙΔ «Περί Γενικοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ταμείου καί Διοικήσεως Μοναστηρίων» (ΦΕΚ 270 - 19.11.1909).

13) Έτος 1915 Β.Δ. /28.10.1915 ν. ΓΥΙΔ «Περί ἐκτελέσεως τῶν νόμων ΓΨΚΑ, ΔΙΒ, και 238 «Περί ὀργανώσεως τῆς Κεντρικῆς Ὑπηρεσίας τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καί τῆς Δημόσιας Ἐκπαιδεύσεως» (ΦΕΚ 398 - 28.10.1915).

14) Έτος 1917 Β.Δ. /10.06.1917 «Περί ὀργανώσεως τῶν Ἱερατικῶν Σχολῶν» (ΦΕΚ 105 - 10.06.1917).

15) Έτος 1918 Νόμος 1432/1918 «Περί Ὀργανισμοῦ τῆς Ριζαρείου Ἐκκλησιαστικῆς Σχολῆς καί ἱερατικοῦ Φροντιστηρίου» (ΦΕΚ 115/26.5.1918).

16) Έτος 1918 Β.Δ./24.08.1918 «Περί Ἱερατικοῦ Φροντιστηρίου» (ΦΕΚ 184/24.08.1918).

17) Έτος 1918 Β.Δ./09.1918 «Περί Ὀργανισμοῦ τῆς Ριζαρείου Ἐκκλησιαστικῆς Σχολῆς » (ΦΕΚ 195/08.09.1918).

18) Έτος 1919 Β.Δ./13.08.1919 «Περί λειτουργίας μονοταξίου Ἱερατικοῦ Φροντιστηρίου πρὸς ἱερατικὴν μόρφωσιν ἀποφοίτων γυμνασίων, διδασκαλίων κ.λπ.» (ΦΕΚ 180/13.08.1919).

19) Έτος 1920 ν. 1920 «Περί παροχῆς ἐκπαιδευτικῆς ἀδείας εἰς τοὺς λριουργούς τῆς δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως τοὺς κληθησομένους πρὸς φοίτησιν ἐν τῷ Ἱερατικῷ Φροντιστηρίῳ» (ΦΕΚ 8/11.01.1920).

20) Έτος 1921 Β.Δ./28.09.1921 «Περί ἱερατικῶν σχολῶν καί προγράμματος τῶν ἐν αὐταῖς διδασκομένων μαθημάτων» (ΦΕΚ 182/28.09.1921).

21) Έτος 1921 Β.Δ./27.09.1921 «Περί λειτουργίας τῶν Προπαρασκευαστικῶν Ἐκκλησιαστικῶν Σχολῶν καί τοῦ Προγράμματος αὐτῶν» (ΦΕΚ 181/27.09.1921).

22) Έτος 1921 ν.2677/1921 «Περί τροποποιήσεως τοῦ νόμου 3596 περὶ ἐνοριακῶν ναῶν» (ΦΕΚ 147/19.08.1921).

23) Έτος 1921 Ν.Δ./1923 «Περί τῶν παρά ταῖς Ἱεραῖς Μητροπόλεσι λειτουργούσων προπαρασκευαστικῶν Ἱερατικῶν Σχολῶν» (ΦΕΚ 390/31.12.1923).

24) Έτος 1925 Β.Δ./22.01.1925 «Περί λειτουργίας Τάξεων Ίερατικών Σχολών» (ΦΕΚ 16/22.01.1925).

25) Έτος 1926 Β.Δ./17.03.1926 «Περί καταργήσεως Ίερατικών Σχολών» (ΦΕΚ 94/17.03.1926)

26) Έτος 1927 Β.Δ./17.10.1927 «Περί κυρώσεως του από 10 Μαρτίου 1926 νόμος 3767 «Περί κυρώσεως του από 17 Οκτωβρίου 1927 Ν.Δ περί κυρώσεως του από 10 Μαρτίου 1926 Ν.Δ Περί καταργήσεως Ίερατικών Σχολών» (ΦΕΚ 223/17.10.1927).

27) Έτος 1927 Π.Δ./12.11.1927 «Περί Όργανισμού τών Δημοσίων Ίερατικών Σχολών» (ΦΕΚ 251/12.11.1927).

28) Έτος 1929 ν.4373/1929 «Περί διαρρυθμίσεως τών σχολείων τής μέσης εκπαιδεύσεως» (ΦΕΚ 297/2008.1929).

29) Έτος 1929 ν.4370/1929 «Περί τών δημοσίων ίερατικών σχολών» (ΦΕΚ 303/21.08.1929).

30) Έτος 1930 ν.4596/1930 «Περί Ίεροκηρύκων» (ΦΕΚ 138/2.05.1930).

31) Έτος 1931 Π.Δ./07.10.1931 «Όργανισμός τής Ριζαρείου Εκκλησιαστικής Σχολής » (ΦΕΚ 352/07.10.1931).

32) Έτος 1931 ν.4862/1931 «Περί τών ξένων Σχολείων» (ΦΕΚ 2/07.01.1931).

33) Έτος 1931 ν.5187/1931 «Καταστατικός νόμος τής Αύτοκεφάλου Έκκλησίας τής Ελλάδος» (Έγινε αναδημοσίευσις αυτού εις τό ύπ' αριθμόν 255/Α'/1931) ΦΕΚ 224/23.07.1931 «Καταστατικός νόμος τής Αύτοκεφάλου Έκκλησίας τής Ελλάδος» αναδημοσίευσις από τό έσφαλμένο ύπ' αριθμόν 224/Α/1931) ΦΕΚ 255-04.08.1931.

34) Έτος 1932 ν.5438/1932 «Περί τροποποιήσεως και συμπληρώσεως του νόμου 5187 «Καταστατικός νόμος τής Αύτοκεφάλου Έκκλησίας τής Ελλάδος» έγινε αναδημοσίευσις αυτού εις τό ύπ' αριθμόν 178/1932 (ΦΕΚ 143/06.05.1932) και «Περί τροποποιήσεως και συμπληρώσεως του νόμου 5187 «Καταστατικός νόμος τής Αύτοκεφάλου Έκκλησίας τής Ελλάδος » Αναδημοσίευσις από τό έσφαλμένο ύπ' αριθμόν 143/Α/1932» (ΦΕΚ 178/01.06.1932).

35) Έτος 1933 ν. 5802/1933 «Περί Ίδρύσεως Παιδαγωγικών Ακαδημιών» (ΦΕΚ 286/29.09.1933).

36) Έτος 1937 Α.Ν.887/1937 «Περί τῆς Ριζαρείου Ἐκκλησιαστικῆς Σχολῆς» (ΦΕΚ 390Α/05.10.1937).

37) Έτος 1940 Α.Ν.2553/1940 «Περί μορφώσεως τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ κλήρου καί τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐν γένει ἐκπαιδεύσεως» (ΦΕΚ 294/17.10.1940).

38) Έτος 1942 Ν.Δ.1272/1942 «Περί συστάσεως Ἱεροδιδασκαλείου ἐν Γιαννιτσοῖς καί Λαμία» (ΦΕΚ 102/28.04.1942).

39) Έτος 1943 ν.328/1943 «Περί ἐκκλησιαστικῶν Γεωργικῶν Σχολῶν» (ΦΕΚ 205/14.07.1943).

40) Έτος 1943 ν.748 /1943 «Περί τροποποιήσεως καί συμπληρώσεως τῶν ὑπ' ἀριθμῶν 1272/1942 καί 1480/1942 νομοθετικῶν διαταγμάτων» (ΦΕΚ 340/12.10.1943).

41) Έτος 1943 ν.671/1943 «Περί Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» (ΦΕΚ 324/27.09.1943).

42) Έτος 1945 Α.Ν. 180/1945 «Περί Ἀνασυστάσεως τῆς Γενικῆς Διευθύνσεως Θρησκευμάτων» (ΦΕΚ 53/09.03.1945).

43) Έτος 1945 Α.Ν.536/194 «Περί ρυθμίσεως τῶν ἀποδοχῶν τοῦ Ὁρθοδόξου ἐφημεριακοῦ Κλήρου τῆς Ἑλλάδος τοῦ τρόπου πληρωμῆς αὐτῶν καί περὶ καλύψεως τῆς σχετικῆς δαπάνης» (ΦΕΚ 226/05.09.1945).

44) Έτος 1945 Α.Ν. 540/1945 «Περί Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαιδεύσεως» (ΦΕΚ τ. Α' 230/07.09.1945).

45) Έτος 1945 Α.Ν.807/1945 «Περί τροποποιήσεως καί συμπληρώσεως τῶν Α.Ν. 540/45 Περί Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαιδεύσεως» (ΦΕΚ 323/31.12.1945).

46) Έτος 1945 Α.Ν. 806/1945 «Περί συμπληρώσεως τοῦ ὑπ' ἀριθμὸν 218/1945 Α.Ν. Περί συστάσεως Ἐποπτικοῦ Συμβουλίου Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαιδεύσεως » (ΦΕΚ 323/31.12.1945).

47) Έτος 1945 Β.Δ./5.12.1945 «Περί εἰσιτηρίων προαγωγικῶν καί ἀπολυτηρίων ἐξετάσεων ἐγγραφῶν κ.λπ. τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Σχολῶν» (ΦΕΚ 792/05.12.1945).

48) Έτος 1945 Β.Δ./5.12.1945 «Περί ὀργανισμοῦ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Σχολῶν καί Φροντιστηρίων» (ΦΕΚ 292/05.12.1945).

49) Έτος 1945 Β.Δ./27.12.1945 «Διάταγμα περί προαγωγικῶν καὶ ἀπολυτηρίων ἐξετάσεων ἐγγραφῶν, ποινῶν κ.λπ. τοῦ ἀνωτέρου καὶ κατωτέρων Ἐκκλησιαστικῶν Φροντιστηρίων» (ΦΕΚ 316/27.12.1945).

50) Έτος 1946 Β.Δ./15.02.1946 «Περί τοῦ ἀναλυτικοῦ καὶ ὠρολογίου προγράμματος τῶν διδακτέων μαθημάτων τῶν Κατωτέρων Ἐκκλησιαστικῶν Φροντιστηρίων» (ΦΕΚ 48/15.02.1946).

51) Έτος 1946 Β.Δ./21.03.1946 «Περί τροποποιήσεως τοῦ ἀπὸ 14.12.1945 Β.Δ. περί προαγωγικῶν καὶ ἀπολυτηρίων ἐξετάσεων, ἐγγραφῶν, ποινῶν, κ.λπ. τοῦ ἀνωτέρου καὶ κατωτέρων Ἐκκλησιαστικῶν Φροντιστηρίων» (ΦΕΚ 108/21.03.1946).

52) Έτος 1946 Β.Δ./16.05.1946 «Περί τοῦ ἀναλυτικοῦ καὶ ὠρολογίου προγράμματος Ἐκκλησιαστικῶν Σχολῶν» (ΦΕΚ 171/16.05.1946).

53) Έτος 1946 Β.Δ./24.06.1946 «Περί τοῦ ἀναλυτικοῦ καὶ ὠρολογίου προγράμματος τῶν διδακτέων μαθημάτων τῶν Ἀνωτέρου Ἐκκλησιαστικοῦ Φροντιστηρίου» (ΦΕΚ 202/24.06.1946).

54) Έτος 1946 Α.Ν. 1124/1946 «Περί ἰδρύσεως Ἐκκλησιαστικῆς Σχολῆς καὶ Κατωτέρου Ἐκκλησιαστικοῦ Φροντιστηρίου ἐν τῇ Ἱερᾷ Μονῇ Παναγίας Προυσσιωτίσσης - Προυσού καὶ τινῶν ἄλλων διατάξεων» (ΦΕΚ 107/20.03.1946).

55) Έτος 1946 Α.Ν. 976/1946 «Περί Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» (ΦΕΚ 58/21.02.1946, ἀρ. 58 τεῦχος Α΄).

56) Έτος 1947 Ν.Δ. 415/1947 «Περί ρυθμίσεως ζητημάτων τινῶν ἀφορώντων τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἐκπαίδευσιν» (ΦΕΚ 217/14.10.1947).

57) Έτος 1948 ν.738/1948 «Περί τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως τῶν περὶ ΤΑΚΕ διατάξεων» (ΦΕΚ 182/13.07.1948).

58) Έτος 1953 ν.2366/1953 «Περί καταργήσεως φορολογικῶν ἀπαλλαγῶν καὶ ἐξαιρέσεων» (ΦΕΚ 83/10.04.1953).

59) Έτος 1957 Ν.Δ.3775/1957 «Περί ἰδρύσεως ἐν Τήνῳ Ἀνωτέρου Ἐκκλησιαστικοῦ Φροντιστηρίου» (ΦΕΚ 203/12.10.1957).

60) Έτος 1958 Ν.Δ. 3885/1958 (δεῖτε κεφάλαιο Β΄) «Περί τῆς ἰδρύσεως Ἀνωτέρας Ἐκκλησιαστικῆς Σχολῆς ἐν Θεσσαλονίκῃ καὶ ρυθμίσεως θεμάτων τινῶν ἀφορώντων εἰς τὰς Ἐκκλησιαστικὰς Σχολὰς καὶ τὰ Ἐκκλησιαστικὰ Φροντιστήρια» (ΦΕΚ τ. Α΄ 184/31.10.1958).

61) Έτος 1959 Β.Δ. /22.09.1959 «Περί έναρξεως και λήξεως του ακαδημαϊκού σχολικού και διδακτικού έτους, του τρόπου και χρόνου εισιτηρίων εξέτασεων έγγραφών, φοιτήσεως, προαγωγικών και απολυτηρίων εξετάσεων τής Άνωτέρας εκκλησιαστικής σχολής Θεσσαλονίκης, των άνωτέρων εκκλησιαστικών φροντιστηρίων και των έξατάξιων εκκλησιαστικών σχολών» (ΦΕΚ 195/22.09.1959 τ.Α).

62) Έτος 1960 Β.Δ.232/21.04.1960 «Περί του Κεντρικού Ύπηρεσιακού Συμβουλίου διά τό Προσωπικόν τής Δημοσίας Γενικής Έκπαιδύσεως και των άρμοδιοτήτων αύτου και προσωρινού καθορισμού διενέργειας μεταθέσεων και προαγωγών του προσωπικού τούτου» (ΦΕΚ 49/21.04.1960).

63) Έτος 1960 Β.Δ.370/14.06.1960 «Περί των διδασκομένων μαθημάτων του αναλυτικού και Ώρολογίου Προγράμματος τής Άνωτ. Έκκλ. Σχολής Θεσσαλονίκης, των Άνωτ. Έκκλ. Φροντιστηρίων και των έξαταξίων Έκκλησιαστικών Σχολών» (ΦΕΚ 81/14.06.1960).

64) Έτος 1962 Ν.Δ.4243/1962 «Περί συστάσεως έπιτροπής μελέτης και υπόδειξιν μετταρρυθμίσεων του Καταστατικού Χάρτου τής Έκκλησίας τής Ελλάδος και άλλων εκκλησιαστικών νόμων» (ΦΕΚ 144/11.09.1962).

65) Έτος 1964 Β.Δ.244/1964 «Περί των άρμοδιοτήτων των Γενικών Διευθυντών Θρησκευμάτων και Γενικής επαγγελματικής Εκπαιδύσεως και του δικαιώματος τής υπογραφής επί των έγγραφων κ.λπ. Άρμοδιότητος του Ύπουργείου Έθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων» (ΦΕΚ 75/07.05.1964).

66) Έτος 1964 Ν.Δ.4352/1964 «Περί διατάξεων άφορωσών τούς δημοσίους υπαλλήλους ως και περί καταργήσεως Συμβουλίων, Έπιτροπών των Δημοσίων Ύπηρεσιών» (ΦΕΚ 135/17.08.1964).

67) Έτος 1964 Ν.Δ. 4379/1964 «Περί οργανώσεως και διοικήσεως τής Γενικής (στοιχειώδους και Μέσης Έκπαιδύσεως)» (ΦΕΚ 182/24.10.1964).

68) Έτος 1965 Β.Δ. 442/1965 «Περί διατηρήσεως και συνθέσεως Συμβουλίων και Έπιτροπών άρμοδιότητος του Ύπουργείου Έθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων» (ΦΕΚ 98/31.05.1965).

69) Έτος 1966 Ν.Δ. 453/1965 «Περί τροποποιήσεως και συμπληρώσεως του Ν.Δ. 3379/1955 περί προσωπικού τής Δημοσίας Έκπαιδύσεως και άλλων Διατάξεων άφορωσών τό προσωπικόν των Σχολείων τής Έκκλησιαστικής Εκπαιδύσεως» (ΦΕΚ 149/05.1966).

70) Έτος 1966 Β.Δ. 814/1966 «Περί καθορισμού εξέταστίας ύλης μαθήματος Αρχαίας Έλληνικής Γραμματείας εις τάς εισιτηρίους εξετάσεις των

Ἐκκλησιαστικῶν Σχολῶν καί τοῦ Ἱεροδιδασκαλείου Βελλᾶς» (ΦΕΚ 209/15.10.1966).

71) Ἔτος 1966 Ν.Δ. 4562/1966 «Περί τροποποιήσεως καί συμπληρώσεως διατάξεων ἀφορωσῶν εἰς τό προσωπικόν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν καί ἄλλων Ἐκκλησιαστικῶν Ὄργανισμῶν καί ρυθμίσεως Ἐκκλησιαστικῶν τινῶν ζητημάτων» (ΦΕΚ 210/15.10.1966).

72) Ἔτος 1966 Ν.Δ. 4589/1966 «Περί ρυθμίσεως Ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων καί ἄλλων τινῶν διατάξεων» (ΦΕΚ 239/10.11.1966).

73) Ἔτος 1967 Α.Ν. 137/1967 «Περί προσόντων καί χειροτονίας Κληρικῶν καί περὶ ρυθμίσεως Ἐκκλησιαστικῶν τινῶν ζητημάτων» (ΦΕΚ 169/03.10.1967).

74) Ἔτος 1967 Α.Ν. 192/1967 «Περί ιδρύσεως καί λειτουργίας Ἀνωτάτης Σχολῆς Ὀρθοδόξων Σπουδῶν ὑπὸ τὴν ὀνομασίαν Ἐκκλησιαστικὴ Ἀκαδημία» (ΦΕΚ 202/18.11.1967).

75) Ἔτος 1968 Β.Δ. 45/1968 «Περί ιδρύσεως καί λειτουργίας ἐν Τήνῳ Ἀνωτέρου Ἱερατικοῦ Φροντιστηρίου» (ΦΕΚ 15/24.01.1968).

76) Ἔτος 1969 Ν.Δ. 126/1969 «Περί Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» (ΦΕΚ 27/17.02.1969).

77) Ἔτος 1970 Β.Δ. 838/1970 «Περί ἐγκρίσεως συστάσεως ἐν Γωνιᾷ Χανίων Κρήτης ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν Ὀρθόδοξος Ἀκαδημία Κρήτης καί κυρώσεως τοῦ ὀργανισμοῦ αὐτοῦ» (ΦΕΚ 29/31.12.1970).

78) Ἔτος 1970 Ν.Δ. 407/1970 «Περί τροποποιήσεως καί συμπληρώσεως διατάξεων τινῶν τοῦ Ν.Δ. 126/1969 Περί Καταστατικοῦ Χάρτη τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» (ΦΕΚ 9/15.01.1970).

6'. Δεύτερη περίοδος ἀπὸ τοῦ ἔτους 1971 ὡς τοῦ ἔτους 1976.

Κατὰ τὴν πενταετία αὐτὴ ἡ Ἐκκλησιαστικὴ Ἐκπαίδευση ὑπῆρχε ἀπ' εὐθείας στὴν Ἐκκλησία:

79) Ἔτος 1971 Ν.Δ. 876/1971 «Περί τῆς ὑπαγωγῆς τῆς δημοσίας ἐκκλησιαστικῆς ἐκπαιδεύσεως εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος καί ἄλλων τινῶν συναφῶν διατάξεων» (ΦΕΚ τ. Α' 95/17.05.1971) (ὑπαγωγή Δευτεροβάθμιας Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαίδευσης ἀπὸ Κράτος σὲ Ἐκκλησία).

80)Έτος 1971 Ν.Δ. 842/1971 «Περί αναδιοργάνωσης των παιδαγωγικών Ακαδημιών και συμπλήρωσης της περί αυτών κειμένης νομοθεσίας» (ΦΕΚ τ.Α' 37/16.02.1971).

81)Κανονισμός ΔΙΣ 21/1971 (Διάρθρωση Δευτεροβάθμιας Εκκλησιαστικής Εκπαίδευσης υπό την Εκκλησία) «Περί Εκκλησιαστικής Παιδείας» (ΦΕΚ τ. Α' 133/9.07.1971).

82)Κανονισμοί ΔΙΣ 23 και 24/1971 «23. Περί Ανωτέρων Ίερατικών Σχολών» και «24. Περί Μέσης Νυκτερινής Ίερατικής Σχολής» (ΦΕΚ τ. Α' 134/12.07.1971).

83)Κανονισμός ΔΙΣ 22/1971 «23. Περί Μέσων Ήπταταξίων Ίερατικών Σχολών» (ΦΕΚ τ. Α' 138/14.07.1971).

84)Έτος 1972 Β.Δ. 373/1972 «Περί αντιστοιχείας των τίτλων σπουδών των Μέσων Ήπταταξίων Ίερατικών Σχολών» (ΦΕΚ τ.Α' 88/19.06.1972).

85)Έτος 1973 Ν.Δ. 228/1973 «Περί τροποποιήσεως και συμπλήρωσεως της περί του Ταμείου Ασφάλισεως Όρθοδόξου Ήφημεριακού Κλήρου της Ήλλάδος (ΤΑΚΕ)» (ΦΕΚ 284/05.10.1973).

86)Έτος 1975 ν.151/1975 «Περί ιδρύσεως τμήματος Ίερατικής Επιμόρφωσης εις τάς Θεολογικάς Σχολάς των Πανεπιστημίων Αθηνών και Θεσσαλονίκης» (ΦΕΚ 181/29.08.1975).

γ'. Τρίτη περίοδος από του έτους 1976 όποτε ύπανυπήχθη στό Ύπουργείο Παιδείας ώς του έτους 2006 μέ τήν ψηφίση του Ν. 3432/2006

87)Έτος 1976 Π.Δ. 147/1976 «Περί του όργανισμου της Κεντρικής Ύπηρεσίας του Ύπουργείου Ήθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων» (ΦΕΚ 56/15.03.1976).

88)Έτος 1976 Π.Δ. 178/1976 «Περί έπαναφοράς εις λειτουργίαν Σχολείων Εκκλησιαστικής Εκπαιδύσεως και μετατροπής αυτών εις Μέσα Εκκλησιαστικά Φροντιστήρια» (εισήγαγε έναν νέο τύπο Φροντιστηρίων και έξι Σχολεία και Σχολές που είχαν καταργηθει μέ τό Β.Δ. 187 άναστολής λειτουργίας Σχολείων της Εκκλησιαστικής Εκπαιδύσεως) (ΦΕΚ 65/20.03.1976).

89)Έτος 1976 ν.389/1976 «Περί καθορισμου του ύψους της έπιχορηγήσεως προς τήν Ίεράν Σύνοδον της Εκκλησίας της Ήλλάδος διά τήν αντιμετώπισιν δαπανών λειτουργίας των Σχολείων Εκκλησιαστικής Εκπαιδύσεως » (ΦΕΚ 195/27.07.1976).

90) Έτος 1976 ν.346/1976 «Περί τρόπου πληρώσεως έφημεριακών τινών θέσεων και συστάσεως ειδικών Σχολών Ίερατικής Μορφώσεως» (ΦΕΚ 142/10.06.1976).

91) Έτος 1976 Π.Δ.178/1976 «Περί έπαναφοράς εις λειτουργία σχολείων Έκκλησιαστικής Έκπαιδεύσεως και μετατροπής αυτών εις μέσα έκκλησιαστικά φροντιστήρια» (ΦΕΚ 65/20.03.1976).

92) Έτος 1976 ν.309/1976 «Περί Όργανώσεως και διοικήσεως τής γενικής εκπαιδεύσεως» (ΦΕΚ 100/30.04.1976).

93) Έτος 1976 Ν. 476/1976 «Περί διαρθρώσεως των θέσεων του διδακτικού και διοικητικού προσωπικού τής Έκκλησιαστικής Έκπαιδεύσεως» (Επιστροφή Δευτεροβάθμιας Έκκλησιαστικής Έκπαίδευσης από Έκκλησία σε Κράτος) «Περί Έκκλησιαστικής Έκπαιδεύσεως» (ΦΕΚ τ. Α΄ 308/18.11.1976)

94) Έτος 1977 Π.Δ. 292/1977 «Περί διαρθρώσεως των θέσεων του διδακτικού και διοικητικού προσωπικού τής Έκκλησιαστικής Έκπαιδεύσεως» (ΦΕΚ 95/01.04.1977).

95) Έτος 1977 Π.Δ. 434/1977 «Περί ίδρύσεως Ποιμαντικού τμήματος εις τάς Θεολογικάς Σχολάς των Πανεπιστημίων Αθηνών και Θεσσαλονίκης» (ιδρύθηκε Ποιμαντικόν Τμήμα) (ΦΕΚ 134/18.05.1977).

96) Έτος 1977 ν.590/1977 «Περί Καταστατικού Χάρτου τής Έκκλησίας τής Ελλάδος» (ΦΕΚ τ.Α΄ 146/31.05.1977).

97) Έτος 1977 ν.682/1977 «Περί ιδιωτικών σχολείων γενικής εκπαιδεύσεως και σχολικών οικοτροφείων» (ΦΕΚ 244/01.09.1977).

98) Έτος 1977 Π.Δ. 1025/1977 «Περί μετατροπής του τύπου Σχολείων Έκκλησιαστικής Έκπαιδεύσεως, όργανώσεως αυτών και συμπληρώσεως των διατάξεων του Π.Δ. 292/1977» (Διάρθρωση Δευτεροβάθμιας Έκκλησιαστικής Έκπαίδευσης υπό τό Κράτος) (ΦΕΚ τ. Α΄ 344/10.11.1977).

99) Έτος 1977 Π.Δ. 292/1977 «Περί διαρθρώσεως των θέσεων του διδακτικού και διοικητικού προσωπικού τής Έκκλησιαστικής Έκπαιδεύσεως» (ΦΕΚ 95/01.04.1977).

100) Έτος 1978 Π.Δ. 182/1978 «Περί του Κανονισμού τής Ίσραηλιτικής Κοινότητας Αθηνών» (ΦΕΚ 40/22.03.1978).

101) Έτος 1978 ν.817/1978 «Περί ρυθμίσεως ενιαίων εκπαιδευτικών και έκκλησιαστικών δεμάτων» (ΦΕΚ 170/05.10.1978).

102) Έτος 1979 Π.Δ. 104/1979 «Περί σχολικού και διδακτικού έτους υπηρεσιακών βιβλίων έγγραφων, μεταγγραφών φοιτήσεως, διαγωγής και τιμητικών διακρίσεων των σχολείων μέσης γενικής εκπαίδευσως » (ΦΕΚ 23/07.02.1979).

103) Έτος 1982 1268/1982 «Γιά τή δομή και λειτουργία των Άνωτάτων Εκπαιδευτικών Ίδρυμάτων» (ΦΕΚ 87/16.07.1982).

104) Έτος 1985 ν. 1566/1985 (άρθρο 69) «Δομή και λειτουργία τής πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ τ. Α' 167/30.09.1985).

105) Έτος 1986 ν. 1674/1986 «Ρύθμιση θεμάτων ΑΕΙ και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 203/24.12.1986).

106) Έτος 1989 Π.Δ. 468/1989 «Ρύθμιση θεμάτων Προσωπικού Παιδαγωγικών Ακαδημιών, των Σχολών Νηπιαγωγών και των Εκκλησιαστικών Παιδαγωγικών Ακαδημιών» (ΦΕΚ τ. Α' 204/18.09.1989)

107) Έτος 1990 Π.Δ. 130/1990 «Προϋποθέσεις και διαδικασία εξομοίωσης των αποφοίτων των Παιδαγωγικών Ακαδημιών και των σχολών νηπιαγωγών προς τους πτυχιούχους των Παιδαγωγικών τμημάτων των ΑΕΙ» (ΦΕΚ 52/06.04.1990).

108) Έτος 1991 ν.1920/1991 «Κύρωση τής από 24 Δεκεμβρίου 1990 Πράξης Νομοθετικού περιεχομένου περί Μουσουλμάνων θρησκευτικών λειτουργών» (ΦΕΚ 182 τ.Α') δημοσιεύθηκε στό ΦΕΚ 11/04.02.1991).

109) Έτος 1991 ν.1946/1991 «Γενικά Αρχεία του Κράτους (Γ.Α.Κ.) και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ τ.Α' 69/14.05. 1991).

110) Έτος 1992 ν.2009/1992 «Έθνικό σύστημα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 18/14.02. 1992).

111) Έτος 1997 ν.2525/1997 «Ένιαίο Λύκειο, πρόσβαση των αποφοίτων του στήν τριτοβάθμια εκπαίδευση. Αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 188/23.09. 1997).

112) Έτος 1998 Π.Δ. 407/1998 (Εξετάσεις σέ 4τάξια Ένιαία Εκκλησιαστικά Λύκεια κατόπιν μεταρρύθμισης Άρσένη (ν. 2525/1997) «Γιά τή λειτουργία και τά Αναλυτικά Προγράμματα των Ένιαίων Εκκλησιαστικών Λυκείων» (ΦΕΚ τ. Α' 287/23.12.1998).

113) Έτος 1998 ν.2621/1998 «Ρύθμιση θεμάτων οργάνωσης και λειτουργίας των Τεχνολογικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 136/23.06.1998).

114) Έτος 2001 Π.Δ. 50/2001 «Καθορισμός των προσόντων διορισμού σε θέσεις φορέων του δημοσίου τομέα» (ΦΕΚ 39/05.03.2001 στις 07.03.2001).

115) Έτος 2001 Π.Δ. 73/2001 «Κανονισμός Σπουδών και Κανονισμός λειτουργία των Οικοτροφείων και Άνωτέρων Εκκλησιαστικών Σχολείων» (ΦΕΚ 64/02.04.2001 στις 04.04.2001)

116) Έτος 2001 Π.Δ. 215/2001 (Αξιολόγηση μαθητών σε 4τάξια Ένιαία Εκκλησιαστικά Λύκεια κατόπιν μεταρρύθμισης Άρσένη (ν. 2525/1997) «Αξιολόγηση των μαθητών του Ένιαίου Εκκλησιαστικού Λυκείου» (ΦΕΚ τ. Α' 167/25.07.2001).

117) Έτος 2001 ν. 2942/2001 «Πρόσληψη αναπληρωτών εκπαιδευτικών για τό Πρόγραμμα Ολυμπιακής Εκπαίδευσης και για τις ανάγκες των σχολείων και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 202/12.09.2001 στις 17.09.2001).

118) Έτος 2002 ν.3027 /2002 «Ρύθμιση θεμάτων οργανισμού σχολικών κτιρίων, Άνωτάτης Εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 152/28.06.2002 στις 02.07.2002).

119) Έτος 2002 ν.3051/2002 «Συνταγματικά κατοχυρωμένες ανεξάρτητες αρχές, τροποποίηση και συμπλήρωση του συστήματος προσλήψεων στο δημόσιο τομέα και συναφείς ρυθμίσεις» (ΦΕΚ 220/20.09.2002 στις 24.09.2002).

120) Έτος 2003 ν.3187/2003 «Ανώτατα στρατιωτικά ιδρύματα ΑΣΕΙ» (ΦΕΚ 233/07.10.2003 στις 13.10.2003).

121) Έτος 2005 ν. 3413/2005 «Τροποποίηση διατάξεων του ν. 3187/2003 για τά ανώτατα στρατιωτικά εκπαιδευτικά ιδρύματα ΑΣΕΙ» (ΦΕΚ 278/09.11.2005 στις 16.11.2005).

122) Έτος 2005 Π.Δ. 129/2005 « Τροποποίηση των διατάξεων του Π.Δ. 292/1977 (ΦΕΚ 92 Α) περί διαρθρώσεως των θέσεων του διδακτικού και διοικητικού προσωπικού τής Εκκλησιαστικής Εκπαιδευσεως, όπως οι παράγραφοι 2 και 3 του άρθρου 4 συμπληρώθηκαν και τό άρθρο 5 αντικαταστάθηκε μέ τό Π.Δ. 332/1998» (ΦΕΚ 223 τ.Α) (ΦΕΚ 182/2.07.2005 στις 27.07.2005).

δ'. Τετάρτη περίοδος από του έτους 2006 έως σήμερα

123) Έτος 2006 ν. 3432/2006 «Δομή και Λειτουργία της Εκκλησιαστικής Εκπαίδευσης» (Νόμος επί Αρχιεπισκοπείας Μακαριστού Χριστοδούλου) (ΦΕΚ τ. Α' 14/03.02.2006 στίς 08.02.2006).

124) Έτος 2006 ν.3467/2006 «Επιλογή στελεχών πρωτοβαθμίας και δευτεροβαθμίας εκπαίδευσης, ρύθμιση θεμάτων διοίκησης της εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 128/21.06.2006 στίς 30.06.2006).

125) Έτος 2007 ν.3536/2007 «Ειδικές ρυθμίσεις μεταναστευτικής πολιτικής και λοιπών ζητημάτων αρμοδιότητας Υπουργείου Έσωτερικών, Δημοσίας Διοίκησης και Αποκέντρωσης» (ΦΕΚ 42/23.02.2007 στίς 28.02.2007).

126) Έτος 2010 ν.3448/2010 «Αναβάθμιση του ρόλου του εκπαιδευτικού - καθιέρωση κανόνων αξιολόγησης και αξιοκρατίας στην εκπαίδευση και λοιπές διατάξεις» (άρθρα 39 και 40, Νόμος Διαμαντοπούλου) (ΦΕΚ τ. Α' 71/19.05.2010 στίς 19.05.2010).

127) Έτος 2010 ν.3833/2010 «Προστασία της Έθνικης Οικονομίας - Επείγοντα μέτρα για την αντιμετώπιση της δημοσιονομικής κρίσης» (ΦΕΚ 40/15.03.2010).

128) Έτος 2011 ν. 3986/2011 «Επείγοντα μέτρα έφαρμογής μεσοπροθέσμου πλαισίου δημοσιονομικής στρατηγικής 2012-2015» (ΦΕΚ 152/01.07.2011).

129) Έτος 2011 ν.4024/2011 «Συνταξιοδοτικές ρυθμίσεις, ένατιο μισθολόγιο-βαθμολόγιο, έργασιακή έφεδρεία και άλλες διατάξεις έφαρμογής του μεσοπροθέσμου πλαισίου δημοσιονομικής στρατηγικής 2012-2015» (ΦΕΚ 226/27.10.2011).

130) Έτος 2013 Π.Δ. 152/2013 «Αξιολόγηση τών εκπαιδευτικών Πρωτοβαθμίας και Δευτεροβαθμίας Έκπαίδευσης» (ΦΕΚ 240/05.11.2013 στίς 05.11.2013).

131) Έτος 2013 ν.4115/2013 «Οργάνωση και λειτουργία Ίδρύματος Νεολαίας και διά Βίου μάθησης του Έθνικου Όργανισμού πιστοποίησης προσόντων και έπαγγελματικου προσανατολισμού και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 24/30.01.2013 στίς 30.01.2013).

132) Έτος 2014 ν. 4301/2014 «Οργάνωση της νομικής μορφής τών θρησκευτικών κοινοτήτων και τών ένώσεών τους στην Ελλάδα και άλλες

διατάξεις αρμοδιότητας Γενικής Γραμματείας Θρησκευμάτων και λοιπές διατάξεις» (ΦΕΚ 223/07.10.2014 στις 07.10.2014).

Από την παράθεση των εκδοθέντων Νομοθετημάτων προκύπτουν τά εξής όστι:

α'. Παρατηρούμε μία συνεχώς μεταβαλλομένη μορφή και δομή της Έκκλησιαστικής Εκπαιδύσεως πού επέδρασε αρνητικώς στην εξασφάλιση στελεχών για την επίτευξη της αποστολής της Έκκλησίας.

β'. Η Ελληνική Πολιτεία ανέλαβε την οργάνωση και χρηματοδότηση της Έκκλησιαστικής Εκπαιδύσεως για δικούς της λόγους πού είναι προφανείς. Ολίγον ενδιαφερόταν νά καλύψει τίς ανάγκες των πιστών. Αφού ιδιοποιήθηκε την περιουσία των Μονών ακόμη και τίς χορηγίες των εύσεβων αφήρησε ζηλοτύπως από την Έκκλησία την δυνατότητα νά μορφώσει και νά εκπαιδεύσει τά στελέχη της. Τήν έσυρε ικετίδα της φιλοτιμίας των εκάστοτε κυβερνώντων νά παρακαλεί για όλίγα ψιχία της κρατικής έπιχορηγήσεως.

Τά όφέλη για την Πολιτεία από την Έκκλησιαστική περιουσία έχουν καταγραφεί από τον Μακαριώτατο Αρχιεπίσκοπο Αθηνών και Πάσης Ελλάδος κ. Ιερώνυμο και Προκαθήμενο και Πρόεδρο της Σεπτής Ιεραρχίας μας στις γνωστές σ' όλους μας μελέτες του

γ'. Όσον ή Έκκλησία εκχωρεί αρμοδιότητες από την αποστολή της τόσο τά πράγματα θά περιπλέκονται αποβαίνοντα επίζημίως για την αποστολή της Έκκλησίας (παύση Μητροπολιτών, καθαίρεση Κληρικών μέ νόμο κι όχι μέ εκκλησιαστική δίκη και ακύρωση αποφάσεων εκκλησιαστικών Όργάνων από τό Ανώτατο Ακυρωτικό Δικαστήριο).

* * * * *

§ΣΤ'. Ανασκόπηση τῆς ὑφισταμένης καταστάσεως τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαιδεύσεως

Στὴν συνέχεια καταθέτουμε ὀρισμένες θέσεις – προτάσεις πού ἀφοροῦν στὴν Ἐκκλησιαστικὴ Ἐκπαίδευση, Δευτεροβάθμια, Μεταδευτεροβάθμια καὶ τὴν Ἐπιμόρφωση τῶν Κληρικῶν στὶς ὁποῖες συνδυάζονται οἱ ἐμπειρίες ἀπὸ τίς λειτουργοῦσες Δομές τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαιδεύσεως, ἀλλὰ καὶ τίς ἐπιδιώξεις γιὰ τὸ μέλλον τῆς.

1. Τὴν φθίνουσα πορεία τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Σχολείων, πού ἐπιβεβαιώθηκε στό παρελθόν μὲ τὴν παύση τῶν λειτουργουσῶν Ἐκκλησιαστικῶν Σχολικῶν Μονάδων, καὶ τὴν μείωση τῶν φοιτῶντων σ' αὐτές μαθητῶν, φαίνεται ὅτι ἐπιβράδυναν χωρὶς νά τὴν ἀνακόψουν ὀλοσχερῶς οἱ ἐξῆς παράγοντες:

α'. Ὅτι τὰ σχολεῖα αὐτά, ἐνῶ λέγονται ἐκκλησιαστικά καὶ ὁ χαρακτηρισμὸς αὐτὸς δηλώνει τὸν σκοπὸ γιὰ τὸν ὁποῖο λειτουργοῦν, νά ἐκπαιδεύσουν δηλαδή τοὺς νέους πού ἐπιθυμοῦν νά ἀναλάβουν ἱερατικά καθήκοντα, παρά ταῦτα δέν φοιτοῦν σ' αὐτά μόνο ἢ μᾶλλον ὀλιγοστοὶ μαθητὲς πού διαθέτουν κλίση πρὸς τὴν ἱερωσύνη καὶ ἐπιθυμοῦν νά ἱερωθοῦν. Ἀπὸ τοῦ ἔτους 2013 ἐγγράφονται καὶ φοιτοῦν στὰ Ἐκκλησιαστικά Σχολεῖα ἀκόμη καὶ θήλεις πού ἀποκλείονται τῆς χειροτονίας κατὰ τοὺς Ἱερούς Κανόνες τῆς Ἐκκλησίας μας διότι, ὅπως δηλώνουν οἱ ἀρμόδιοι, ὁ σκοπὸς λειτουργίας τῶν Σχολείων αὐτῶν ἔχει διευρυνθεῖ ἀφοῦ καλλιεργοῦν γενικότερως τὴν χρηστοθήθεια καὶ καταρτίζουν τοὺς μαθητὲς τους μὲ

τίς ἀρχές τῆς Ἐκκλησίας. Οὕτως δέν ξενίζει ἡ φοίτηση θηλέων στά Ἐκκλησιαστικά Σχολεῖα.

Γι' αὐτό καί ὅσοι ἐπιδιώκουν νά ἀποδοθεῖ στόν χαρακτηρισμό «Ἐκκλησιαστικό Σχολεῖο» αὐτή ἡ διευρυμένη ἐρμηνεῖα ἀποσύνδεσαν τόν ὄρο «Ἐκκλησιαστικό Σχολεῖο» ἀπό τήν ἱερωσύνη. Γιά τόν σκοπό τῆς καλλιεργείας τῶν ἱερατικῶν κλίσεων εἰσήγαγαν τόν ὄρο «Ἱερατικό Σχολεῖο», θεωροῦντες, ὅτι αὐτός ὁ χαρακτηρισμός στά Σχολεῖα αὐτά ἀνταποκρίνεται στόν σκοπό τῆς φοιτήσεως μαθητῶν ἐπιθυμούντων νά χειροτονηθοῦν Ἱερεῖς. Θεωροῦν, ὅτι ἐφ' ὅσον τά ὀνομαζόμενα «Ἐκκλησιαστικά» Σχολεῖα ἔχουν εὐρύτερους σκοπούς καί δέν εἶναι «Ἱερατικά», δέν παράγουν δηλαδή Ἱερεῖς, τότε οὐδέν ἐμπόδιο ὑφίσταται νά μετατραποῦν ἀφ' ἑνός μέν σέ μεικτά ἀφ' ἑτέρου σέ «Σχολεῖα ἀριστείας» πού θά ἔχουν καί οἰονδήποτε ἄλλο σκοπό καί χαρακτήρα.

6. Ἡ φοίτηση στά «Ἐκκλησιαστικά Σχολεῖα» καί θηλέων μέ τήν ἐπίκληση τῶν διατάξεων τοῦ Συντάγματος, ὅτι ἡ φοίτηση σ' αὐτά θηλέων εἶναι σύμφωνη μέ τό Σύνταγμα. Ἔχει καταστει γνωστόν, ὅτι Διευθυντές καί Καθηγητές τῶν Σχολείων αὐτῶν, ὅπως καί διοικητικοί καί ὑπηρεσιακοί παράγοντες παρεκίνησαν καί προσείλκυσαν θήλεις, νά ἐγγραφοῦν καί νά φοιτήσουν στά Ἐκκλησιαστικά Σχολεῖα, ὥστε νά συμπληρωθεῖ ὁ ἀπαιτούμενος ἀπό τό νόμο ἀριθμός μαθητῶν γιά τήν λειτουργία τοῦ Σχολείου. Σέ Σχολεῖο πού κατέστη σαφές, ὅτι σ' αὐτά τά Σχολεῖα φοιτοῦν οἱ μέλλοντες νά γίνουν Ἱερεῖς οἱ θήλεις δέν ἐξεδήλωσαν ἐνδιαφέρον, ὥστόσο ὅμως ἡ φοίτηση θηλέων σ' ὅλα τά Ἐκκλησιαστικά Σχολεῖα θά ἐπιβληθεῖ καί ὅπου ὑπάρξουν ἀντιδράσεις θά ἐπιβληθοῦν κυρώσεις.

Βεβαίως σ' ένα Σχολείο πού επιδιώκει συγχρόνως προς τήν μετάδοση τῶν γνώσεων καί τήν καλλιέργεια τοῦ ἤθους οὐδεὶς δύναται νά προβάλλει ἀντιρρήσεις. Ἀλλά ἀπό τό Σχολείο αὐτό ἡ Ἐκκλησία ἀναμένει νά προέλθουν οἱ Ποιμένες τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ. Αὐτή ἡ ἐπιδίωξη πού δυστυχῶς ὑποτιμᾶται, ὑποβαθμίζεται καί ἐγκαταλείπεται τυγχάνει πολύ ἀνωτέρα ἔναντι τῆς χρηστοθήειας.

Συνεπῶς ὀφείλουμε νά διεκδικήσουμε ἀπό τήν Πολιτεία νά λειτουργήσουν Σχολεῖα ἢ ὅπως τά ὀνομάσει πού θά δίδουν στήν Ἐκκλησία Ἱερεῖς καί στούς πιστούς Ποιμένες.

γ. Ὅτι ἡ φοίτηση σ' αὐτά θεωρεῖται ἀσφαλεστέρα γιά τούς μαθητές ἔνεκα

-i- τοῦ καλλιεργουμένου γενικωτέρου ἤθους στούς μαθητές τους

-ii- τῶν ἐπικρατουσῶν συνθηκῶν, διότι λειτουργοῦν χωρίς καταλήψεις καί ἄλλες πρακτικές πού ταλανίζουν τά Σχολεῖα τοῦ Δημοσίου

Οἱ ἀναφερθέντες παράγοντες ἐπέδρασαν ὡς ἐπιβραδυντήρες τῆς καθοδικῆς πορείας τῶν Σχολείων.

Οὕτως εὐκαιρίας δοθείσης δηλοῦται ὑπό ἀρμοδίων παραγόντων Διευθυντῶν, Καθηγητῶν καί διοικητικῶν ὑπαλλήλων, ὅτι τά «Ἐκκλησιαστικά Σχολεῖα» δέν εἶναι «Ἱερατικά Σχολεῖα», πού καλλιεργοῦν τήν ὑπάρχουσα κλίση πρὸς τήν ἱερωσύνη στούς μαθητές τους καί προετοιμάζουν τούς μέλλοντες νά ἱερωθοῦν, ἀλλά Σχολεῖα, ὅπως τά λοιπά καί μάλιστα Σχολεῖα πού ἐπιδιώκουν τίς ἐπιδόσεις καί τήν ἀριστεία. Δέν ἀποστρεφόμεθα οὔτε τίς ἐπιδόσεις, οὔτε τήν

ἀριστεία, ἀλλά προτάσσουμε αὐτῶν τῶν ὄντων ἀγαθῶν καί ὑψηλῶν σκοπῶν τὴν καλλιέργεια τῶν ἱερατικῶν κλίσεων.

Ὡστόσο ὅμως ἐνῶ τὰ Σχολεῖα αὐτά δὲν ἐκπληρώνουν αὐτό τὸν συγκεκριμένο σκοπὸ συστάσεώς τους θεωρούμενα ὡς «Ἐκκλησιαστικά» ἀπορροφῶν τὰ σχετικά κονδύλια τῆς κρατικῆς ἐπιχορηγήσεως χωρὶς νὰ προσφέρουν στὴν Ἐκκλησίαν τὰ ἀναμενόμενα στελέχη.

Στὸν προσαρτώμενο στὸ Παράρτημα τῆς παρούσης Εἰσηγήσεως Πίνακα ἀναφέρονται ἀναλυτικῶς οἱ δαπάνες πού καταβάλλονται ἀπὸ τὸ Ὑπουργεῖο γιὰ μισθοὺς διδασκόντων καί λειτουργικά ἔξοδα.

Συνεπῶς ἡ Ἐκκλησιαστικὴ Ἐκπαίδευση ὀφείλει νὰ μὴν παραμελεῖ αὐτό τὸν σκοπὸ τῆς καλλιέργειας καί περαιτέρω ἀναπτύξεως τῆς ἱερατικῆς κλίσεως τῶν μαθητῶν αὐτῶν τῶν Σχολείων.

2. Ἕνας σημαντικὸς παράγοντας ὁ ὁποῖος ἂν δὲν ἀποπροσανατολίζει τοὺς μαθητὲς πού φοιτοῦν στὰ Ἐκκλησιαστικά Σχολεῖα ἐκ τῆς ἱερωσύνης πάντως, δὲν συντηρεῖ καί δὲν ἀναπτύσσει τὴν ἔφεση τους εἶναι τὸ ἐκπαιδευτικὸ προσωπικό.

Πολλοὶ ἀπὸ τοὺς ὑπηρετοῦντες στὰ Σχολεῖα ἐκπαιδευτικοὶ αὐτά ἐπιδιώκουν νὰ διδάξουν σ' αὐτά, ὄχι ἐπειδὴ θέλουν νὰ ἐργασθοῦν γιὰ νὰ μορφώσουν τοὺς μέλλοντες Ἱερεῖς, ἀλλὰ ἐξ ἄλλων λόγων ἐντελῶς ἰδιοτελῶν.

Συνεπῶς ἀπαιτεῖται ἐκπαιδευτικὸ προσωπικό τὸ ὁποῖο θὰ ἐνστερνίζεται τὸ ὄραμα καί τὸ σκοπὸ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαιδεύσεως καί θὰ τὸν ὑπηρετεῖ μὲ συνέπεια καί ὑπευθυνότητα ἀπέναντι στὴν Ἐκκλησίαν καί τὴν Πολιτεία.

3.Στήν λειτουργούσα Ἐκκλησιαστική Ἐκπαίδευσι κατά τόν Ν.3432/2006 ἡ Ἱερά Σύνοδος καί κατ' ἐπέκτασι οἱ ἑκασταχοῦ Ἐκκλησιαστικές Ἀρχές οὐδεμία ἀρμοδιότητα παραχωροῦν εἴτε εἰς τά Κεντρικά Ὁργανα εἴτε στά Τοπικά. Ἡ Ἐκκλησιαστική Ἐκπαίδευσι λειτουργεῖ ἐρήμην τῆς Ἱεραῆς Συνόδου. Ἡ Ἱερά Σύνοδος ἀποκλείσθηκε ἀπ' αὐτά διά τυμπανοκρουσιῶν. Μάλιστα εἶναι γνωστή ἡ προσπάθεια νά ἐμποδισθεῖ καί ἡ ἀπλή ἐπικοινωνία τῆς Ἱεραῆς Συνόδου μετά τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Σχολείων καί μέ τήν ἀπειλή ἐπιβολῆς κυρώσεων στούς Διεθυντές πού θά ἀνταποκριθοῦν σέ αἰτήματα τῆς Ἱεραῆς Συνόδου, διότι ὡς δηλώθηκε σ' αὐτούς ἡ Ἱερά Σύνοδος θεωρεῖται ὡς ἄσχετος ἐξωσχολικός παράγοντας.

Βεβαίως ἡ Πολιτεία ἔχει τήν εὐθύνη γιά τήν λειτουργία τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Σχολείων. Ἡ Ἱερά Σύνοδος ὅμως εἶναι ἀρμοδία νά εἰσηγηθεῖ τά λυσιτελεῖ πρός ἐπίτευξιν τοῦ σκοποῦ λειτουργίας αὐτῶν τῶν Σχολείων, νά ἐμπνεύσει τό ἦθος καί τό βίωμα στούς μαθητές τους πέραν τοῦ ὅτι ἡ Ἱερά Σύνοδος στεγάζει τά Σχολεῖα καί συμβάλλει στήν συντήρησιν τῶν Οἰκοτροφείων.

Ὅταν ἡ Πολιτεία δηλώνει, ὅτι εἶναι οὐδετερόδηρησκη, πού σημαίνει ἄδηρησκη καί ἄθεη, πῶς εἶναι δυνατόν νά θεωρηθεῖ κατάλληλη νά μορφώσῃ θρησκευτικούς λειτουργούς; Ἡ ἀπουσία τῆς Ἐκκλησίας ἀπό τήν Ἐκκλησιαστική Ἐκπαίδευσι καθιστᾷ τό ἐγχείρημα χωλό καί ἄπνουν, τελικῶς μάλιστα καί ἀτελέσφορο.

Βεβαίως στό ἰσχύον νομικό καθεστῶς ἡ Πολιτεία ὀφείλει νά σέβεται καί τήν θρησκευτική ἐλευθερία καί τήν αὐτοδιοίκησιν τῶν Ἐκκλησιῶν. Δέν νοεῖται ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος νά μήν

ἔχει ἴσα δικαιώματα μέ τά ἄλλα θρησκευόμενα πού ὑπάρχουν στό Κράτος καί νά κρατεῖται δεσμία καί αἰγμάλωτος ἀθέων πολιτειαρχατικῶν ἀντιλήψεων.

Ἡ Πολιτεία ὀφείλει νά ἐμπιστευθεῖ τήν Ἐκκλησία στά θέματα τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαιδεύσεως, καί νά δεσμοθετήσῃ ἐπίσημα τήν συνεργασία μετ' Αὐτῆς μέ εἰλικρινεῖα καί πλήρη ἐμπιστοσύνη, σεβομένη τήν θρησκευτική ἐλευθερία, τίς ἀρχές τῆς ἰσονομίας καί ἰσοπολιτείας, τήν αὐτοδιοίκηση τῆς Ἐκκλησίας, καί τήν προσφορά τῆς στό λαό καί τήν κοινωνία καί αὐτό τό Κράτος.

Συνεπῶς προτείνεται ἡ ἀποτελεσματική συνεργασία καί ἡ συμβολή τῆς Ἱερᾶς Συνόδου γιά τήν βελτίωση τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαιδεύσεως.

4. Οἱ λειτουργοῦσες Δομές τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαιδεύσεως σήμερα δέν καλλιεργοῦν τίς ἱερατικές κλίσεις καί τελικά δέν παράγουν Ἱερεῖς. Ἡ Πολιτεία καταβάλλει δαπάνες διά τήν παραγωγή κληρικῶν καί ἡ Ἐκκλησία δέν ἔχει ὑποψηφίους Ἱερεῖς. Γιά τό ἀποτέλεσμα αὐτό εὐθύνεται καί τό διδακτικό προσωπικό, ἀλλά καί ἡ ἀρμοδία Ὑπηρεσία τῆς Πολιτείας.

Ἐκ τῶν χειροτονουμένων ὀλιγοστοί προέρχονται ἀπό τίς Δομές τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαιδεύσεως. Εἶναι γνωστό, ὅτι πολλοί νέοι πού διαθέτουν ἔφεση πρός τήν ἱερωσύνη τρέπονται πρός ἄλλους ἐπαγγελματικούς χώρους, ἀδυνατοῦντες νά ἀκολουθήσουν τήν ὁδὸ τῆς ἱερωσύνης ἀπαιτούσης τίς ἀναγκαῖες πνευματικές προϋποθέσεις, δυσίες καί διάθεση προσφορᾶς ἔνεκα καί τοῦ διαρρέοντος χρόνου ἀπό τῆς ἀποφοιτήσεως ἕως τῆς χειροτονίας αὐτῶν.

Ἡ Ἐκκλησία ὁμως διαδέτει τόν τρόπο νά διατηρήσει τήν κλίση τοῦ νέου ἀκμαία μέχρι τήν ὥρα τῆς χειροτονίας. Ἡ Πολιτεία εἶναι καί ἀκατάλληλη καί ἀναρμοδία.

5. Στήν διάρθρωση τῶν Δομῶν τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαιδύσεως εἶναι ἀπαραίτητο νά λειτουργοῦν Σχολεῖα σ' ὅλες τίς βαθμίδες Γυμνάσια – Λύκεια – Μεταλυκειακά - Ἐπιμορφωτικά. Σ' ὅλες αὐτές τίς βαθμίδες ἀπαραιτήτως πρέπει νά ἔχουν συμπεριληφθεῖ στά Προγράμματα Σπουδῶν καί μαθήματα, ὅπως λέγονται ἐπιλογῆς, πού θά προσφέρουν γνώσεις καί στοιχεῖα ἐξειδικεύσεως τῆς ἱερατικῆς ἀποστολῆς καί τῶν ποιμαντικῶν καθηκόντων.

Ἰδιαιτέρως στά Ἐκκλησιαστικά Λύκεια ἐνδείκνυται νά ἐγγράφονται μόνον ὅσοι ἐπιθυμοῦν νά ἀκολουθήσουν θεωρητική κατεύθυνση σπουδῶν, δηλαδή νά προετοιμασθοῦν εἴτε γιά νά εἰσαχθοῦν στίς Θεολογικές Σχολές εἴτε στίς Ἀνώτατες Ἐκκλησιαστικές Ἀκαδημίες εἴτε στά ὑπό ἴδρυση Κέντρα Ἱερατικῆς Μαθητείας.

Τά Μεταλυκειακά καί Ἐπιμορφωτικά Κέντρα ἀσφαλῶς θά ὠφελήσουν καί θά ἐξυπηρετήσουν ἐάν ἔχουν Προγράμματα Σπουδῶν πού θά ἐφοδιάζουν τοὺς σπουδαστές τους μέ ἐπαρκεῖς γνώσεις γιά τήν ποιμαντική διακονία.

6. Οἱ ἐγγραφόμενοι στίς Δομές τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαιδύσεως πρέπει νά προσκομίζουσαν τήν «Κανονική Συμμεταρτυρία» τοῦ οἰκείου Ποιμενάρχου τῆς κατοικίας τους στήν ὁποία ρητῶς θά ἀναγράφεται, ὅτι ἐπιθυμοῦν νά ἱερωθοῦν ἐκτός καί ἐάν εἶναι ἤδη χειροτονημένοι.

Ούτως ὅλοι θά συνειδητοποιήσουν, ὅτι τό Σχολεῖο στό ὁποῖο θά φοιτήσουν λειτουργεῖ γι' αὐτό τόν σκοπό.

7.Στά λειτουργοῦντα Ἐκκλησιαστικά Σχολεῖα τό διανυόμενο σχολικό ἔτος 2016-17 κατά τά στατιστικά στοιχεῖα τοῦ Ἰπουργείου φοιτοῦν συνολικῶς 590 μαθητές ὡς ἐξῆς:

α'. Στά Ἐκκλησιαστικά Γυμνάσια : Ἄρρενες 113 (68%) καί Θήλεις 52 (32%). Σύνολον 165

β'. Στά Ἐκκλησιαστικά Λύκεια : Ἄρρενες 307 (72%) καί Θήλεις 118 (28%). Σύνολον 425.

Στό σύνολο τῶν μαθητῶν φοιτοῦν Ἄρρενες 420 καί Θήλεις 170.

Ἐάν ἀφαιρέσουμε τίς θήλεις πού ἀποκλείονται τῆς ἱερωσύνης, μόνο ἀπό τό σύνολο τῶν Ἀρρένων μαθητῶν (420) εἶναι δυνατόν νά προέλθουν Ἱερεῖς.

Γιά τό θέμα αὐτό οἱ Ποιμένες τῆς Ἐκκλησίας ὀφείλουμε νά ἐργασθοῦμε πρὸς δύο κατευθύνσεις, πρῶτα νά καλλιεργήσουμε τούς ἤδη ἐγγεγραμμένους μαθητές καί ἔπειτα νά ἐνισχύσουμε καί ἄλλους μαθητές νά ἐγγραφοῦν στά Ἐκκλησιαστικά Σχολεῖα.

8. Ἡ Ἱερά Σύνοδος θά κληθεῖ νά ἀντιμετωπίσει καί νά διαπραγματευθεῖ μέ τό Ἰπουργεῖο τήν χωροθέτηση τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Σχολείων. Ἐξυπακούεται, ὅτι μέ τό πνεῦμα τῶν περιορισμῶν τῶν δαπανῶν δέν θά ἐξαιρεθοῦν καί τά Ἐκκλησιαστικά Σχολεῖα. Ἡ Ἱερά Σύνοδος πρέπει νά ἔχει προετοιμασθεῖ γιά τό θέμα γιά νά μή καταληφθεῖ ἐξ ἀπροόπτου.

10. Οί Μαθητικές Έστίες πρέπει νά λειτουργοῦν βάσει Ἐσωτερικοῦ Κανονισμοῦ.

11. Στήν ἔκθεση αὐτή δέν ἀνεφερθήκαμε στήν Τριτοβάθμια Βαθμίδα τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαιδεύσεως δηλαδή στίς Ἀνώτατες Ἐκκλησιαστικές Ἀκαδημίες.

12. Ὁ Νόμος 3432/2006 μετά δέκα ἔτη ἐφαρμογῆς χρήζει ἀναθεωρήσεως.

Καταχωροῦμε τίς προτάσεις πού κατέγραψε ἡ Διαρκῆς Ἱερά Σύνοδος στίς Συνεδρίες τοῦ Φεβρουαρίου 2017 ὡς δέσμη ἰδεῶν πού πρέπει νά ἐγκριθοῦν ἀφοῦ συζητηθοῦν ἐδῶ γιά νά δοθοῦν στό Ὑπουργεῖο μέ τήν παράκληση νά γίνουν ἀποδεκτές καί σεβαστές.

Ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἐπιθύμει στόν ἐκδοθησομένο νέο Νόμο Περί Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαιδεύσεως, νά συμπεριληφθοῦν καί τά ὡς κάτωθι:

1. Νά διευκρινίζεται ὅτι ἡ Ἐκκλησιαστική Ἐκπαίδευση διαρθρώνεται σέ δύο ἄξονες: α) Τά Ἐκκλησιαστικά Γυμνάσια καί Λύκεια τῆς Δευτεροβάθμιας Ἐκπαιδεύσεως καί β) τά σχεδιαζόμενα “Κέντρα Ἱερατικῆς Μαθητείας” (Κ.Ι.Μ.) τῆς Μεταδευτεροβάθμιας.

2. Νά ἀναφέρεται ὅτι ἡ Ἑλληνική Πολιτεία ἀναλαμβάνει τήν χρηματοδότηση τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαιδεύσεως καί τῶν “Κ.Ι.Μ.” καί συγκεκριμένως τῶν λειτουργικῶν δαπανῶν καί τῶν μισθῶν τῶν διδασκόντων, καί τοῦ διοικητικοῦ καί βοηθητικοῦ προσωπικοῦ τῶν Δομῶν Ἐκπαιδεύσεως καί τῶν Ἑστιῶν.

3. Στό “Συμβούλιο Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαιδεύσεως”, ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος νά συμμετέχει διά δύο (2) ἐκπροσώπων Αὐτῆς.

4. Ὁ Διευθυντής, ὁ Ὑποδιευθυντής καί ὁ Σύλλογος τῶν Καθηγητῶν τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Γυμνασίων-Λυκείων νά ἀνήκουν στήν δημόσια ἐκπαίδευση, καταργουμένης τῆς ὑπάρξεως τῆς ιδιαίτερης ἐπετηρίδας ἐκπαιδευτικῶν γιά τά Ἐκκλησιαστικά Σχολεῖα.

5. Νά γνωμοδοτεῖ καί ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος γιά τήν ἐπιλογή τοῦ Διευθυντοῦ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Γυμνασίων - Λυκείων.

6. Νά προβλέπεται ότι ο οικείος Μητροπολίτης θά είναι Πρόεδρος τῶν Σχολικῶν Ἐφορειῶν τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Γυμνασίων — Λυκείων.

7. Οἱ Δομές τῆς Δευτεροβάθμιας καί Μεταδευτεροβάθμιας Ἐκπαίδευσης, νά λειτουργοῦν συμφώνως πρός τίς κείμενες διατάξεις.

8. Προτείνεται, νά ἰδρυθοῦν “Κ.Ι.Μ.”, στό κλίμα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἓνα (1) στήν Ἀθήνα στήν Ριζάρειο, ἓνα (1) στήν Λαμία καί ἓνα (1) στήν Ξάνθη.

9. Ἐφ’ ὅσον μία Ἱερα Μητρόπολη ἐπιθυμεῖ καί ἔχει τίς προϋποθέσεις, νά δύναται νά ἰδρυθεῖ Ἐκκλησιαστικό Γυμνάσιο ἢ Λύκειο.

10. Ὁ Διευθυντής τῶν “Κ.Ι.Μ.” νά εἶναι Κληρικός καί νά ὀρίζεται μέ ἀπόφαση τῆς Διαρκοῦς Ἱεραῦς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

11. Νά μήν ἰσχύσει περιορισμός φοιτήσεως τῶν Κληρικῶν στά “Κ.Ι.Μ.”

12. Γιά τήν ἔγγραφη στά “Κ.Ι.Μ.”, νά προβλέπεται ὡς δικαιολογητικό “Συμμαρτυρία” καί νά χορηγεῖται ἀπό τόν Μητροπολίτη, πού θά χειροτονήσῃ μελλοντικῶς τόν σπουδαστή.

13. Νά δύναται νά μισθοδοτοῦνται καί Ἐφημέριοι ἸΕ δηλαδή ἀπόφοιτοι Γυμνασίου σήμερα εἶναι τριτάξιο μελλοντικῶς θά μετατραπεῖ σέ διτάξιο, βεβαίως ὑπό συγκεκριμένες προϋποθέσεις.

Μακαριώτατε Πρόεδρε

Σεβασμιώτατοι Συνοδικοί Σύεδροι

Πρίν διαλυθούν καί τά ἐλάχιστα ὑπολείμματα τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαιδεύσεως ὀφείλουμε μέ εἰλικρίνεια καί αὐτογνωσία νά προσευχηθούμε νά ἀναγνωρίσουμε τά λάθη τῶν πατέρων μας καί τά δικά μας, νά ἀνασυντάξουμε τίς ιδέες μας, τίς δυνάμεις μας καί τίς ἐπιθυμίες μας γιά νά μή ἀπωλεσθεῖ τό πᾶν τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαιδεύσεως.